

לתקן עולם במרחול

תשורה משמחת הנישואין של
לוי וחוי שיחיו
קרלנשטיין

י' תמוז ה'תשפ"ג
שנת הקהל
כפר חב"ד - אה"ק

יקדלתי את עמי הגדול

ולקחתי אתכם פן הגויים
וקבצתי אתכם מכל הארצות
והבאתי אתכם אלי אדמתכם

מיום שהוריתי
ולקחתם

את רוחי אנו בקרבכם

לעשית את

ומשפתי תשקרו ועשיתם

אשר ברוחי תלכו

ורושעתי אונם

ולשבתם באין אור ערתי

לעלם את עיניכם

וזאת אהיה לכם

ועתה יחזרו

את בניכם
את בני בנות
את בני בנות

את בני בנות
את בני בנות

את בני בנות
את בני בנות

את בני בנות
את בני בנות

את בני בנות
את בני בנות

את בני בנות
את בני בנות

את בני בנות
את בני בנות

פתח דבר

אנו מודים לה' על כל הטוב אשר גמלנו, ובחסדו הגדול זיכנו בנישואי צאצאינו הרב התמים לוי שיחי' עב"ג חוה פרומט תחי' קרלנשטיין - למזל טוב בשעה טובה ומוצלחת. התודה והברכה מובעת בזה לידידנו ומכרינו שיחיו אשר הואילו לשמוח איתנו יחדיו ביום שמחת לבנו, ולברכנו בברכת מזל טוב וחיים מאושרים בגשמיות וברוחניות בשמחה ובטוב לבב, ולאות תודה והוקרה, הננו מכבדים בזה את כל הנוטלים חלק בשמחתנו ב'תשורה' חגיגית, בהתאם למנהג שמקורו ב'תשורה' שחולקה בנישואי הרבי והרבנית.

תשורה זאת כוללת:

א. צילום התשורה שחולקה בחתונת הרבי עם הרבנית הצדקנית מרת חי' מושקא נ"ע בשנת תרפ"ט - כתי"ק כ"ק אדמו"ר הזקן צוקללה"ה נבג"מ זי"ע אל החסיד ר' משה מייזליש נ"ע, ועמה הסבר בכתב יד קדשו של כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ צוקללה"ה נבג"מ זי"ע אודות כתב היד.

ב. דבר המלך: ב' רשימות מיחידויות לחתנים וכלות - שהוגהו ע"י הרבי*.

ג. לתקן עולם במכחול: 40 סיפורים על ר' ברוך נחשון סב החתן מסודרים לפי סדר חייו הביוגרפי, חלק מהסיפורים מובאים כאן לראשונה מפני עדויות שונות, בתוספת מכתבים מהרבי חלקם בפרסום ראשון.

סיפורים רבים כבר נכתבו על ר' ברוך נחשון ובסקירה זאת נעשה ניסיון לרכז את הסיפורים הנמצאים בריבוי מקומות לפונדק אחד ובסדר אחיד, כמו גם סיפורים שאינם מוכרים.

ד. כנועם שיח: סקירה היסטורית על היחס המיוחד שזכה ר' ברוך נחשון מהרבי לאורך השנים.

(* ע"פ מענה הרבי להרוצים לחלק בחתונה את נוסח הברכה שזכו לקבל - שידפיסו הנוסח המוגה. שתי יחידויות אלו הן היחידויות לחו"כ היחידות שהוגהו ע"י הרבי.

ה. הוספה: צילומי מכתבי הרבי לר' ברוך נחשון, חלק מן המכתבים מובאים כאן בפרסום ראשון.

תודתנו נתונה לאח החתן הת' שניאור זלמן שי' קרלנשטיין על עריכת הקובץ, ולגיס החתן הרב מענדי שי' קורנט, ולבן דוד החתן שמואל שי' הושיאר על העזרה הרבה בהכנת הקובץ.

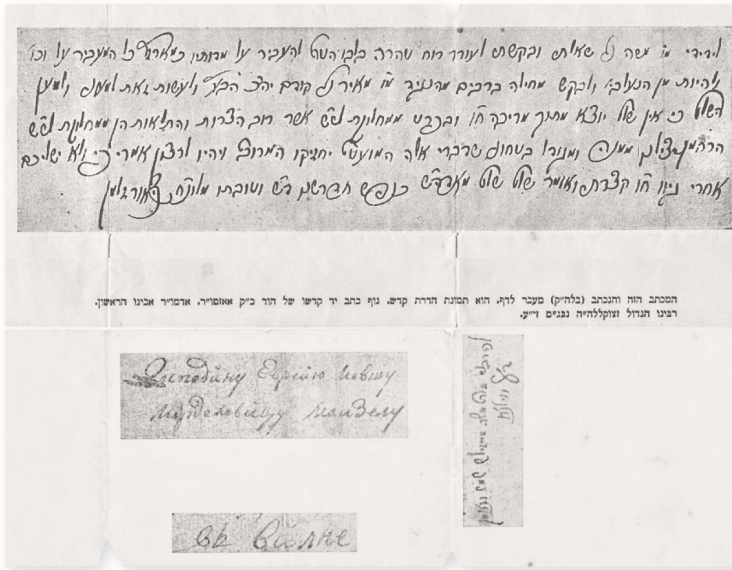
"הא-ל הטוב הוא יתברך, יברך את כבודו ואת אנשי ביתו יחיו בתוך כלל אחב"י בברכות מאלופות מנפש ועד בשר", ובמיוחד בברכה העיקרית – שנזכה תיכף ומיד ממש ללכת משמחה זו לשמחה העיקרית "שמחת עולם על ראשם" בהתגלותו המיידית של הרבי בגאולה האמיתית והשלימה תיכף ומיד ממ"ש.

משפחת קרלנשטיין - משפחת סלמון

צילום התשורה שחולקה בחתונת הרבי והרבנית

המכתב הוא והנכתב (בלחיצת) מעבר לדף, הוא המכתב הדתה קדש. נוף כתב יד קדשו של דוד בן אבנר. אדמו"ר אבנו הראשון רבינו הגדול וצוקלהיה נגנים ז"ל.

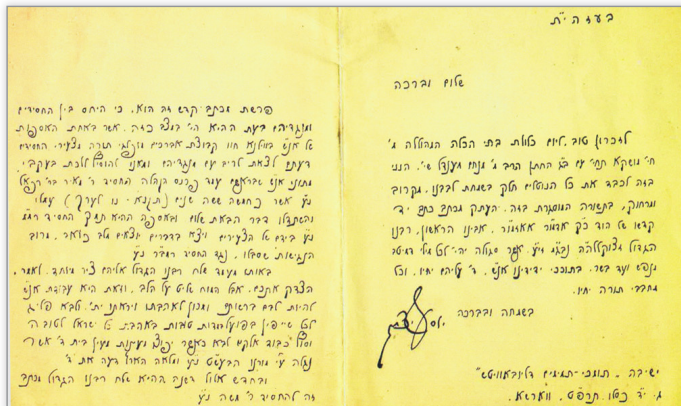
לידידי מו' משה נ"י שאלתי ובקשתי לעורר רוח טהרה בלבו הטה[ור] להעביר על מידותיו כמארז"ל כל המעביר על וכו' ולהיות מן הנעלבי[ם] ולבקש מחילה ברבים מהנגיד מו' מאיר נ"י קודם יה"כ הבע"ל [יום הכיפורים הבא עלינו לטובה] ולעשות זאת למעני ולמען השלום[ם] כי אין שלו' יוצא מתוך מריבה ח"ו ובפרט ממחלוקת לש"ש [לשם שמים] אשר רוב הצרות והתלאות הן ממחלוקת לש"ש הרחמן יצילנו ממנה ומגודל בטחוני שדברי אלה המועטי[ם] יחזיקו המרובי[ם] ויהיו לרצון אמרי פי ולא ישליכם אחרי גיוו ח"ו קיצרתי ואומר שלו' שלו' מאדה"ש [מאדון השלום] כנפש תדרשנו ד"ש [דורש שלומן] וטובתו מלונ"ח [מלב ונפש חפצה] שניאור זלמן

שתי השורות שמימין נכתבו אף הן - מעבר לדף - בגוף כתב יד קודש
אדמו"ר הזקן:

להרבני מו"ה משה מייזליש שמש ונאמן דק[הלת] ווילנא

ואלו שלוש השורות שמשמאל - הכתובות בשפה הרוסית - נכתבו ע"י
אחר:

לאדון יהודי משה מורדוכוביץ [בן מרדכי] מייזליש בוויילנא.

בעזרה"ת,

שלום וברכה

לזכרון טוב, ליום כלולת בתי הכלה המהוללה מ' חי' מושקא תחי' עם כ"ג החתן הרב מ' מנחם מענדל שי', הנני בזה לכבד את כל הנוטלים חלק בשמחת לבבנו. מקרוב ומרחוק, בתשורה המוסגרת בזה, העתק מכתב כתב יד קדשו של הוד כ"ק אדמו"ר אאזמו"ר, אבינו הראשון, רבנו הגדול צוקקלה"ה נבגמ"ז ז"ע, אשר סגולה יהי' לכל מיילי דמיטב מנפש ועד בשר, בתוככי ידידינו אנ"ש, ד' עליהם יחיו, וכל מחבבי תורה יחיו.

בשמחה ובברכה

חתימת יד קדשו של הרבי הריי"צ

ישיבה "תומכייתמימים דליובאוויטש"
ג' י"ד כסלו, תרפ"ט. ווארשא

"פרשת מכתב קדש זה הוא, כי היחס בין החסידים ומנגדיהם בעת ההיא הי' במצב כזה, אשר באחת האספות של אנ"ש בוויילנא חוו קבוצת אברכים מופלגי תורה מצעירי החסידים דעתם לצאת לריב עם מנגדיהם ומאנו להוסיף ללכת בעקבי מתוני אנ"ש שבראשם עמד פרנס הקהלה החסיד ר' מאיר ב"ר רפאל נ"ע אשר כחמשה ששה שנים (תקנ"א-נ"ו לערך) עמלו והשתדלו דבר הבאת שלום. ובאספה ההיא תמך החסיד רמ"מ נ"ע בידם של הצעירים ויצא בדברים יוצאים מלב כואב, מרוב הנגישות שסבלו, נגד החסיד רמב"ר נ"ע.

באותו מעמד שלח רבנו הגדול אליהם ציר מיוחד לאמר הצדק אתכם, אבל המוח שליט על הלב, וזאת היא עבודת אנ"ש להיות לבם ברשותם ומכון לאהבתו ויראתו ית', ולבא פליג לכל שייפין בפועל במדות טובות באהבת כל ישראל לטובה וסוף כבוד אלקים לבא כאשר יפוצו מעינות מעין בית ד' אשר נגלה ע"י מורנו הבעש"ט נ"ע ומלאה הארץ דעה את ד'.

ובחדש אלול דשנה ההיא שלח רבנו הגדול מכתב זה להחסיד ר' משה נ"ע"

דבר הצילן

ליקוט שיחות לחתנים וכלות

**בס"ד. יחידות לקבוצת חתנים וכלות שי'
אור ליום ועש"ק פ' תשא, טו"ב אדר ה'תשמ"ב.**

דער אויבערשטער זאל בענטשן יעדערן פון אייך און אייך אלעמען צוזאמען
אין אלעם וואָס מ'נויטיקט זיך, סיי בגשמיות און סיי ברוחניות.

ובמיוחד – אז אלע הכנות צו דער חתונה זאלן זיין אין אַ גוטן אופן, אין
אַ הצלחה'דיקן אופן, אין אַ אידישן אופן און אין אַ חסידישן אופן.

די חתונה זאל זיין בשעה טובה ומוצלחת, און סיי די הכנות צו דער חתונה
און סיי דער לעבן נאָך דער חתונה – זאלן זיין אין אַן אופן פון „אורה! ושמחה
וששון ויקר“², מאַכן ליכטיק און וואַרעם אַרום זיך, דורך פאַרשפרייטן „נר מצוה
ותורה אור“³.

און דאָס וועט נאָכמער צוגעבן אין דעם אויבערשטן'ס ברכות – אַז עס
זאל זיין אַ בנין עדי עד על יסודי התורה והמצוה, מ'זאל זיין געבענטשט אין
זרעא חייא וקיימא – בנינים ובנות עוסקים בתורה ובמצוותי', מתוך בריאות נכונה
ופרנסה טובה, ובכל המצטרך, בכל הפרטים.

כולל ועיקר – אַז מתוך בריאות נכונה ופרנסה טובה, ומתוך „אורה ושמחה
וששון ויקר“, זייענדיק נאָך אין די איצטיקע לעצטע טעג פון גלות⁴ – זאל מען
זיך גרייטן צו דער גאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו,

וואָס דעמולט וועט מען גיין אלע צוזאמען, „בנערינו ובזקנינו בבנינו
ובבנותינו“⁵, לארצנו הקדושה „ארץ אשר גו' תמיד עיני ה' אלקיך בה מרשית
השנה ועד אחרית שנה“⁶.

(1) אסתר ח, טז. מגילה טז, ב.

(2) ובפרט בבואנו זה עתה מ„ימי הפורים האלה“.

(3) משלי ו, כג.

(4) כשם ש„ליהודים הייתה אורה ושמחה וששון ויקר“ בימי הפורים – ה' בהיותם במעמד ומצב

ד„אכתי עבדי אחשוורוש אנן“ (מגילה יד, א).

(5) בא י, ט.

(6) עקב יא, יב.

* * *

אָזוי ווי יעדער הוספה אין תורה ומצוות איז מוסיף אין דעם אויבערשטנס
ברכות בכלל, און אין די ברכות האמורות במיוחד –

וועל איך געבן יעדערן פון אייך אַ דאָלאַר – כדי איר זאָלט דאָס אָפּגעבן
אויף צדקה (און מוסיף זיין דערצו פון אייערע אייגענע געלט) ביום החתונה,
ביום החופה (אינדערפרי) – כמנהג ישראל אַז דעמולט איז מען מוסיף אין
צדקה.

און דאָס זאָל נאָכמער מוסיף זיין הצלחה אין די הכנות צו דער חתונה, אין
דער חתונה עצמה, און אויך לאחרי זה – אריכות ימים ושנים טובות, מתוך
שמחה וטוב לבב.

ביז צו דער ברכה העיקרית והשלימה – גאולה האמיתית והשלימה ע"י
משיח צדקנו, וואָס דעמולט וועט זיין דער גמר הנישואין צווישן דעם אויבערשטן
מיט אידן⁷.

וואָס דאָס האָט ספּעציעלע שייכות צו אַ חתן וכלה – וויבאַלד אַז יעדער
חתן וכלה ביום חופתם זיינען דומה למלך ומלכה, ביז – צום אויבערשטן מיט
כנסת ישראל⁸.

וואָס דער פאָרגלייך פון חתן וכלה צום אויבערשטן מיט כנס"י – איז
נאָכמער מוסיף אין „ברכנו אבינו כו' באור פניך"⁹, אין אַלעם וואָס מ'נויטיקט
זיך.

ובמיוחד אין דער נקודה העיקרית (וועגן וועלכע עם רעדט זיך איצטער)
– ברכת מזל טוב מצד דער חתונה,
און הערן בשורות טובות תמיד כל הימים.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א נתן שטר של דולר לכאור"א מהחתנים והכלות שיחיו].

לקו"ש חיי"ט ע' 518-9

(7) שמו"ר ספט"ו. נתבאר בלקו"ת שה"ש ביאור לד"ה כי על כבוד חופה פ"ג (מח, א-ב).

(8) ראה קונטרס דרושי חתונה תרפ"ט (סה"מ קונטרסים ח"א כ, א) – מפדר"א ספט"ו. וראה גם לקו"ש

ח"ט ע' 395 ואילך.

(9) נוסח ברכת „שים שלום" בתפלת העמידה.

**בס"ד. יחידות לקבוצת חתנים וכלות שי'
אור ליום ועש"ק פ' תשא, טו"ב אדר ה'תשמ"ב.**

[תרגום מאידית]

הקב"ה יברך את כל אחד מכם וכולכם ביחד בכל המצטרך, הן בגשמיות והן ברוחניות.

ובמיוחד – שכל ההכנות לחתונה יהיו באופן טוב, באופן מוצלח, באופן יהודי ובאופן חסידי.

שהחתונה תהי' בשעה טובה ומוצלחת, והן ההכנות לחתונה והן החיים לאחר החתונה – שיהיו באופן של „אורה¹ ושמחה וששון ויקר²“, להאיר ולחמם את סביבתכם ע"י הפצת „נר מצוה ותורה אור³“.

וזה יוסיף עוד יותר בברכות הקב"ה – שזה יהי' בנין עדי עד על יסודי התורה והמצוה, שתהיו מבורכים בזרעא חייא וקיימא – בנים ובנות עוסקים בתורה ומצוותי, מתוך בריאות נכונה ופרנסה טובה, ובכל המצטרך, בכל הפרטים.

כולל ועיקר – שמתוך בריאות הנכונה ופרנסה טובה, ומתוך „אורה ושמחה וששון ויקר“, עוד כשנמצאים בימים האחרונים הללו של הגלות⁴ – יתכוננו לגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו,

שאז ילכו כולם יחד „בנערינו ובזקנינו ובבנותינו⁵“, לארצנו הקדושה, „ארץ אשר גו' תמיד עיני ה' אלקיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה⁶“.

* * *

מאחר שכל הוספה בתורה ומצוות מוסיפה בברכותיו של הקב"ה בכלל, ובברכות האמורות במיוחד –

אתן לכל אחד מכם דולר – כדי שתתנו את זה לצדקה (ולהוסיף ע"ז מממונכם שלכם) ביום החתונה, ביום החופה (בבוקר) – כמנהג ישראל שאז מוסיפים בצדקה.

(1) אסתר ח, טז. מגילה טז, ב.

(2) ובפרט בבואנו זה עתה מ„ימי הפורים האלה“.

(3) משלי ו, כג.

(4) כשם ש„ליהודים הייתה אורה ושמחה וששון ויקר“ בימי הפורים – הי' בהיותם במעמד ומצב

ד„אכתי עבדי אחשוורוש אנן“ (מגילה יד, א).

(5) בא י, ט.

(6) עקב יא, יב.

ושזה יוסיף עוד יותר הצלחה בהכנות לחתונה, ובחתונה עצמה, וגם לאחר זה – אריכות ימים ושנים טובות, מתוך שמחה וטוב לבב. עד לברכה העיקרית והשלימה – גאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, שאז יהי' גמר הנישואין של הקב"ה עם ישראל⁷. שלזה יש שייכות מיוחדת לחתן וכלה – מאחר שכל חתן וכלה ביום חופתם דומים למלך ומלכה, ועד – להקב"ה וכנסת ישראל⁸. דמיון זה של חתן וכלה להקב"ה וכנס"י – מוסיפה עוד יותר ב"ברכנו אבינו כו' באור פניך"⁹, בכל המצטרך. ובמיוחד בנקודה העיקרית (שעלי' דובר כעת) – ברכת מזל טוב מזל טוב לחתונה, ולשמוע בשורות טובות תמיד כל הימים. [כ"ק אדמו"ר שליט"א נתן שטר של דולר לכאו"א מהחתנים והכלות שיחיו].

(7) שמו"ר ספט"ו. נתבאר בלקו"ת שה"ש ביאור לד"ה כי על כבוד חופה ג"פ (מת, א-ב).

(8) ראה קונטרס דרושי חתונה תרפ"ט (סה"מ קונטרסים ח"א כ, א) – מפדר"א ספט"ו. וראה גם לקו"ש ח"ט ע' 395 ואילך.

(9) נוסח ברכת „שים שלום" בתפלת העמידה.

לשון הברכה לקבוצת חתנים וכלות שיחיו אור ליום הרביעי¹, כ"ב כסלו² התשמ"ג

דער אויבערשטער זאָל בענטשן יעדערן פון אייך און³ אַלעמען צוזאַמען
בכל המצטרך סיי בגשמיות סיי ברוחניות⁴,
ובנקודה העיקרית – צו מאַכן די ריכטיקע הכנות⁵ צו דער חתונה אַז זי
זאָל זיין בשעה טובה ומוצלחת,
וואָס דער עיקר הכנה איז⁶ – צו פאַרשפּרייטן⁷ נר⁸ מצוה ותורה אור⁹ אַרום
זיך, און מאַכן ליכטיקער¹⁰ אַרום זיך,
וואָס דאָס איז מוסיף נאַכמער¹¹ אין דעם אויבערשטנ'ס ברכות, אַז עס זאָל
זיין אַ בנין עדי עד¹² על יסודי התורה והמצוה.
און דערנאָך נאָך דער חתונה, צו פאַרגרעסערן הפצת התורה והיהדות, נאָך
מער¹³ ווי איר וועט עס טאָן ביז דעמולט,
און דאָס וועט אויך מוסיף זיין אין דעם אויבערשטנ'ס ברכות צו ביידן (חתן
כלה) צוזאַמען ווי זיי זיינען איינס, בכל המצטרך,
ובפרט אין דער נקודה הפנימית – לעשות לו ית' דירה בתחתונים, דורך
דעם בנין עדי עד,
וואָס דאָס אַלעס איז ממהר נאָך מער די גאולה האמיתית והשלימה ע"י

-
- 1) להעיר מדבר משנה: בתולה נישאת ליום הרביעי (כתובות בתחלתה), ר"ת לבנה (ראה תולעת יעקב הובא בשל"ה שער האותיות (קא, ב) ובאוה"ת ויחי שסא, ב). וראש וסוף שלה ליום הרביעי.
  - 2) ראה לקוטי לוי יצחק אגרות, ע' רה.
  - 3) מעלת הרבים והציבור, וד"כולנו כאחד" (עיין תניא פ' לב).
  - 4) כהסדר דכ"ק מו"ח אדמו"ר ברוב הפעמים ככולם – „בגשמיות וברוחניות“.
  - 5) דדבר חשוב צריך הכנה (ביצה ב, ב). וראה אנציקלופדיא תלמודית ערך הכנה בתחלתה. ושו"נ). ומזה מובן שכל שתגדל החשיבות – תגדל ההכנה, הכנה רבה וכו'.
  - 6) מתאים לחידוש עיקרי בחתונה ונישואין – גילוי כח הא"ס (נתבאר בארוכה בהמשך שמח תשמח תרנ"ז, ע' 5 (סה"מ תרנ"ז ע' קעז) ואילך).
  - 7) בעצמו ובעולם.
  - 8) משלי ג, כג.
  - 9) כי התומצ' ממשיכים כל הברכות וכלים להם. ועפמ"שנ אם בחוקותי גו' מצוותי גו' ונתתי גשמיכם גו' (ר"פ בחוקותי וברמב"ן).
  - 10) במקום שכבר ישנם.
  - 11) וכפירוש חז"ל: ויתן לך – יתן ויחזור ויתן (ב"ר פס"ג, ג. הובא בפרש"י עה"פ תולדות כז, כח).
  - 12) ראה לקו"ת פקודי (ד, ד ואילך). ביאורה – לאדהאמ"צ (וארא לז, ד). להצ"צ (וארא קפח ואילך).
  - 13) שלא בערך – דנעשית מציאות חדשה נעלית יותר – „ויקרא את שמם אדם“ (בראשית ה, ב). ולהעיר ששנים ביחד מגביהים משא יותר מכפלים דכאו"א (סוטה לד, א. הובא בפרש"י שלח יג, כג).

משיח צדקנו, וואָס דעמולט וועט זיין די נישואין של הקב"ה מיט כנס"י¹⁴, בנין עדי עד, לנצח.

און יעדער פעולה טובה, ובפרט אַ חתונה (בא אידן), איז מוסיף (און אויך ממהר ומזרז) אין דער שלימות הנישואין דהקב"ה וישאל (וואָס וועט זיין בגאולה האמיתית והשלימה בקרוב ממש), אַז זי זאָל זיין אין נאָך אַ העכערן אופן¹⁵ ווי מצד די מעשים טובים ביז איצטער.

* * *

מען וועט געבן יעדערן פון אייך אַ דולר אויף אָפגעבן לצדקה, ומה טוב – אַז ביום החתונה¹⁶ אינדערפרי, זאָל סיי דער חתן און סיי די כלה געבן דאָס אויף צדקה (בהוספה מדילי'),

און מוסיף זיין בהחלטות טובות בכל עניני תורה ומצוות'.

און דאָס¹⁷ וועט נאָכמער מוסיף זיין בברכות ה' בכל המצטרך, ובפרטיות – אַז די הכנות צו דער חתונה זאָלן זיין בשעה טובה ומוצלחת, די חתונה זאָל זיין בשעה טובה ומוצלחת, ובמזל טוב מזל טוב¹⁸,

און גיין מחיל אל חיל – פאַר דער חתונה און נאָך דער חתונה – בכל עניני תורה ומצוות¹⁹, ומתוך שמחה וטוב לבב.

און ס'זאָלן מקויים ווערן די אַלע ברכות וואָס מ'זאָגט אין די שבע ברכות, די ברכות וואָס מ'בענטשט חתן-כלה נאָך פון פריער, און עאכו"כ שפעטער – מידו המלאה הפתוחה הקדושה והרחבה²⁰,

און זוכה זיין בתוככי כל אחד ואחת מישראל – צו דער גאולה האמיתית והשלימה, וואָס דאָס איז די נישואין של הקב"ה וכנס"י, במהרה בימינו ממש.

לקו"ש ח"כ ע' 575-6

14) שמו"ר ספט"ו. נתבאר בלקו"ת שה"ש ביאור לד"ה כי על כל כבוד חופה פ"ג (מח א-ב).
 15) כי ריבוי דרגות ועליות באופן הגאולה (ובמילא – הנישואין וכו') – וכמובן מריבוי הדרגות שבין „עני ורוכב על החמור“, „וארו עם ענני שמיא“ (סנהדרין צח, א). וראה שעדי אורה (ד"ה יביאו לבוש מלכות, פצ"ד ואילך) באופני הברור מהר או כו'.
 16) מדרש תלפיות ענף חו"כ אות ח. שלחן העזר ס"ו סעיף ו' סק"ה.
 17) כי ההחלטה עצמה בנוגע לעתיד – ממשיכה ברכה וכו' (ראה שו"ע או"ח סתקע"א ס"ג).
 18) כנוסח הרגיל בשייכות לחתונה – כנגד ב' מזלות דנוצר ונקה. ובנישואין ב' המזלות דחו"כ מתאחדין (משא"כ באירוסין – יבמות סד, ב).
 19) תהלים פד, ח. סיום וחותם מס' ברכות. וראה שו"ע אדה"ז תאו"ח סקנ"ה.
 20) ברכה שלישית דברהמ"ז. וי"ל שזהו כנגד ד' אותיות שם הוי"ו: מל' (מלאה – שלימות דמקבל). ז"א (פתוחה – משפיע). חו"ב. וראה ס"י היעב"ץ. ולהעיר אשר אב ואם ובן (בנים) ובת (בנות) הם בדוגמת ד' אותיות דשם הוי"ו (זח"ג (אד"ז) רצא, רע"א), וכולם ביחד – שם שלם.

לשון הברכה לקבוצת חתנים וכלות שיחיו אור ליום הרביעי¹, כ"ב כסלו² התשמ"ג

[תרגום מאידית]

השי"ת יברך את כל אחד מכם ואת כולכם³ יחד בכל המצטרך הן בגשמיות
והן ברוחניות⁴,
ובנקודה העיקרית – לעשות את ההכנות⁵ הנכונות לחתונה שהיא תהי'
בשעה טובה ומוצלחת,
שעיקר ההכנה הוא⁶ – להפיץ⁷ נר⁸ מצוה ותורה אור⁹ מסביבכם ולהוסיף¹⁰
יותר אור מסביבכם,
שזה מוסיף עוד יותר¹¹ בברכותיו של הקב"ה, שזה יהי' בנין עדי עד¹² על
יסודי התורה והמצוה.
ואח"כ אחרי החתונה, להגדיל את הפצת התורה והיהדות, עוד יותר¹³ ממה
שתעשו עד אז,
וזה גם יוסיף בברכותיו של הקב"ה לשניכם (החתן והכלה) יחד כפי
שמאחדים יחד, בכל המצטרך,
ובפרט בנקודה הפנימית – לעשות לו ית' דירה בתחתונים, ע"י הבנין עדי
עד,

-
- 1) להעיר מדבר משנה: בתולה נישאת ליום הרביעי (כתובות בתחלתה), ר"ת לבנה (ראה תולעת יעקב הובא בשל"ה שער האותיות (קא, ב) ובאוה"ת ויחי שסא, ב). וראש וסוף שלה ליום הרביעי.
  - 2) ראה לקוטי לוי יצחק אגרות, ע' רה.
  - 3) מעלת הרבים והציבור, וד, כולנו כאחד" (עיין תניא פ' לב).
  - 4) כהסדר דכ"ק מו"ח אדמו"ר ברוב הפעמים ככולם – „בגשמיות וברוחניות“.
  - 5) דדבר חשוב צריך הכנה (ביצה ב, ב. וראה אנציקלופדיא תלמודית ערך הכנה בתחלתה. וש"נ).
  - 6) ומזה מובן שכלל שתגדל החשיבות – תגדל ההכנה, הכנה רבה וכו'.
  - 7) מתאים לחידוש עיקרי בחתונה ונישואין – גילוי כח הא"ס (נתבאר בארוכה בהמשך שמח תשמח תרנ"ז, ע' 5 (סה"מ תרנ"ז ע' קעז) ואילך).
  - 8) בעצמו ובעולם.
  - 9) משלי ו, כג.
  - 10) כי התומצ' ממשיכים כל הברכות וכלים להם. ועפמש"נ אם בחוקותי גו' מצוותי גו' ונתתי גשמיכם גו' (ר"פ בחוקותי וברמב"ן).
  - 11) במקום שכבר ישנם.
  - 12) וכפירוש חז"ל" ויתן לך – יתן ויחזור ויתן (ב"ר פס"ו, ג. הובא בפרש"י עה"פ תולדות כז, כח).
  - 13) ראה לקו"ת פקודי (ד, ד ואילך). ביאורה"ז – לאדהאמ"צ (וארא לז, ד). להצ"צ (וארא קפח ואילך).
  - 14) שלא בערך – דנעשית מציאות חדשה נעלית יותר – „ויקרא את שמם אדם“ (בראשית ה, ב).
  - 15) ולהעיר ששנים ביחד מגביהים משא יותר מכפלים דכאו"א (סוטה לד, א. הובא בפרש"י שלח יג, כג).

שכל זה ממהר עוד יותר את הגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, שאז יהיו הנישואין של הקב"ה עם כנס"י¹⁴, בנין עדי עד, לנצח.

וכל פעולה טובה, ובפרט חתונה (אצל יהודים), מוסיפה (וגם ממהרת ומזרזת) בשלימות של הנישואין דהקב"ה וישראל (שתהי' בגאולה האמיתית והשלימה בקרוב ממש), תהי' באופן עוד יותר נעלה¹⁵ מכפי שזהו מצד המעשים טובים שעד עתה.

* * *

יתנו לכל אחד מכם דולר כדי ליתנו לצדקה, ומה טוב – שביום החתונה¹⁶ בבוקר, הן החתן והן הכלה יתנו זאת לצדקה (בהוספה מדילי'),

ולהוסיף בהחלטות טובות בכל עניני תורה ומצוותי'.

וזה¹⁷ יוסיף עוד יותר בברכות ה' בכל המצטרך, ובפרטיות – שההכנות לחתונה יהיו בשעה טובה ומוצלחת, שהחתונה תהי' בשעה טובה ומוצלחת, ובמזל טוב מזל טוב¹⁸,

וללכת מחיל אל חיל – לפני החתונה ואחרי החתונה – בכל עניני תורה ומצוותי'¹⁹, ומתוך שמחה וטוב לבב.

ושיקויימו כל הברכות שאומרים בשבע ברכות, הברכות שמברכים את החתן-כלה עוד מלפני זה, ועאכו"כ אחרי זה – מידו המלאה הפתוחה הקדושה והרחבה²⁰,

ושנזכה בתוככי כל אחד ואחת מישראל – לגאולה האמיתית והשלימה, שזהו הנישואין של הקב"ה וכנס"י, במהרה בימינו ממש.

---

14) שמו"ר ספט"ו. נתבאר בלקו"ת שה"ש ביאור לד"ה כי על כל כבוד חופה פ"ג (מח א-ב).
 15) כי ריבוי דרגות ועליות באופן הגאולה (ובמילא – הנישואין וכו') – וכמובן מריבוי הדרגות שבין „עני ורוכב על החמור“, „וארו עם ענני שמיא“ (סנהדרין צח, א). וראה שעדי אורה (ד"ה יביאו לבוש מלכות, פצ"ד ואילך) באופני הברור מהר או כו'.
 16) מדרש תלפיות ענף חו"כ אות ח. שלחן העזר ס"ו סעיף ו' סק"ה.
 17) כי ההחלטה עצמה בנוגע לעתיד – ממשכה ברכה וכו' (ראה שו"ע או"ח סתקע"א ס"ג).
 18) כנוסח הרגיל בשייכות לחתונה – כנגד ב' מזלות דנוצר ונקה. ובנישואין ב' המזלות דחו"כ מתאחדין (משא"כ באירוסין – יבמות סד, ב).
 19) תהלים פד, ח. סיום וחותר מס' ברכות. וראה שו"ע אדה"ז חאו"ח סקנ"ה.
 20) ברכה שלישית דברהמ"ז. וי"ל שזהו כנגד ד' אותיות שם הוי"ו: מל' (מלאה – שלימות דמקבל). ז"א (פתוחה – משפיע). חו"ב. וראה סי' היעב"ץ. ולהעיר אשר אב ואם וכן (בנים) ובת (בנות) הם בדוגמת ד' אותיות דשם הוי"ו (זח"ג (אד"ז) רצא, רע"א), וכולם ביחד – שם שלם.

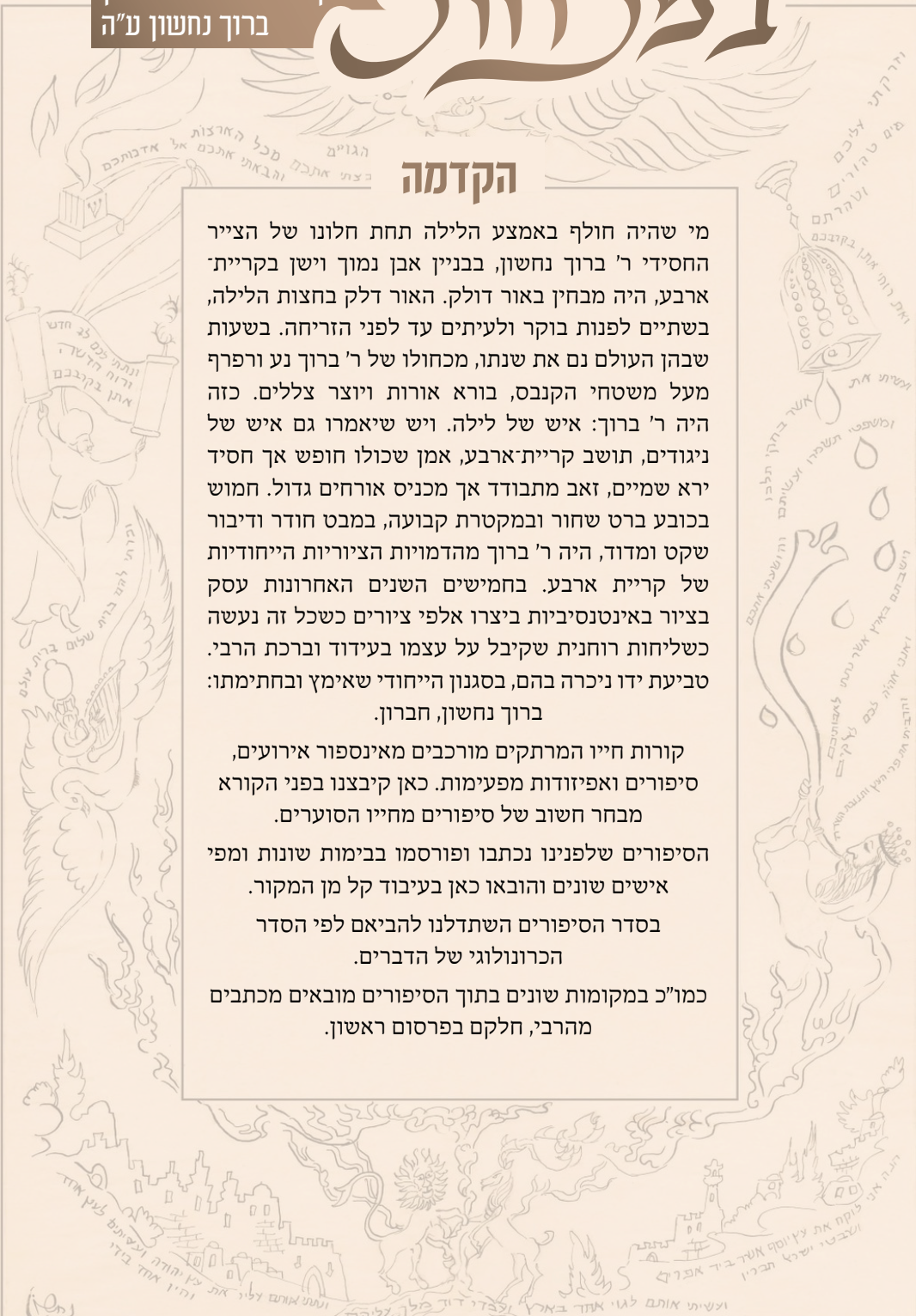
לתקן עולם במרחול

לקט סיפורים על האומן
ברוך נחשון ע"ה

הקדמה

מי שהיה חולף באמצע הלילה תחת חלונו של הצייר החסידי ר' ברוך נחשון, בבניין אבן נמוך וישן בקריית ארבע, היה מבחין באור דולק. האור דלק בחצות הלילה, בשתיים לפנות בוקר ולעיתים עד לפני הזריחה. בשעות שבהן העולם נם את שנתו, מכחולו של ר' ברוך נע ורפרף מעל משטחי הקנבס, בורא אורות ויוצר צללים. כזה היה ר' ברוך: איש של לילה. ויש שיאמרו גם איש של ניגודים, תושב קריית ארבע, אמן שכולו חופש אך חסיד ירא שמיים, זאב מתבודד אך מכניס אורחים גדול. חמוש בכובע ברט שחור ובמקטרת קבועה, במבט חודר ודיבור שקט ומדוד, היה ר' ברוך מהדמויות הציוריות הייחודיות של קריית ארבע. בחמישים השנים האחרונות עסק בציור באינטנסיביות ביצרו אלפי ציורים כשכל זה נעשה כשליחות רוחנית שקיבל על עצמו בעידוד וברכת הרבי. טביעת ידו ניכרה בהם, בסגנון הייחודי שאימץ ובחתימתו: ברוך נחשון, חברון.

קורות חייו המרתקים מורכבים מאינספור אירועים, סיפורים ואפיזודות מפעימות. כאן קיבצנו בפני הקורא מבחר חשוב של סיפורים מחייו הסוערים. הסיפורים שלפנינו נכתבו ופורסמו בבימות שונות ומפי אישים שונים והובאו כאן בעיבוד קל מן המקור. בסדר הסיפורים השתדלנו להביאם לפי הסדר הכרונולוגי של הדברים. כמו"כ במקומות שונים בתוך הסיפורים מובאים מכתבים מהרבי, חלקם בפרסום ראשון.

ר' ברוך נחשון נולד בחיפה להוריו מנחם ולאה, אנשי הפועל המזרחי. ברוך הצעיר היה ילד שתקן וחסר מנוחה, וכבר בשנותיו המוקדמות ניכר כישרונו בציור. הגננת שלו, שהתפעלה מיכולותיו הגבוהות, נהגה לשמור את ציוריו.

אודות הקשר החזק שהיה לו עם הגננת שהאמינה בו ופיתחה בו את האומנות, סיפר: "לפני הרבה שנים הוזמנתי למסור הרצאה בבית הכנסת 'הנשיא', מול כל ה'סלתה' ו'שמנה' של שכונת רחביה. משפט הפתיחה שלי היה די מוזר להם: 'אני עכשיו באבל', כל היושבים הסתכלו עלי בתמיהה. לקחתי רגע של שתיקה וסיפרתי להם שבאותו שבוע נפטרה הגננת שלי - 'היא הראשונה שגילתה את כושר היצירה שלי ועודדה אותה. היא הראשונה שהעניקה לי דף וצבעים בכל פעם שעשיתי מהומה בגן הילדים'."

ובהזדמנות אחרת תיאר את הקשר המיוחד שהיה לו עם הגננת: "כאשר גרנו בממשל הצבאי בחברון, הינו שישה ילדים בחדר אחד, והסטודיו ב'סלון' שבין שני החדרים.

"יום אחד אני שומע נקישה בדלת, כשאני פותח אני רואה למולי אשה בגיל מתקדם ומיד אני מזהה אותה כגננת שלי מגן הילדים בחיפה... אני שואל אותה 'האם היית גננת בתאריך זה וזה בגן בחיפה', והיא משיבה בחיוב. 'האם את זוכרת את הילד פלוני מגן הילדים', ושוב היא משיבה בחיוב. 'האם יש לך משהו לספר על הילד ההוא', אני ממשיך לשאול אותה, והיא מספרת: 'כאשר רצייתי שקט בגן הילדים נתתי לילד הזה דפים וצבעים...'"

הצייר שלמה נראני

כשהיה בן 12 החליטו הוריו לשלוח אותו ללמוד ציור אצל הצייר שלמה נרינסקי (נראני), שהיה מהצלמים הראשונים בארץ ותלמידו הקרוב של פול סזאן. ר' ברוך נהג לעמוד שעות ארוכות לצידו של נראני ולהתבונן בו מצייר. לימים תיאר את ההתבוננות הזו כ"חוויה של קדושה".

את שנותיו בתיכון והתחששות אותם חווה במהלך התקופה, תיאר:

"יום אחד טיילתי עם בני יוסף בחיפה, והראתי לו בניין משרדים עלוב, אמרתי לו: כאן, יוסף, במקום הזה סגרו את אבא שלך במשך 12 שנה ו'חנקו לו את הנפש'. לימודי קודש שלמדנו שם היו לפי ביקורת המקרא; הרגשתי שהמורה מתעסק עם אותיות התורה ומפרק אותם לגורמים כאילו הוא מתעסק בנתיחת מתים. הדבר

התוועדות חסידית עם המשפיע ר' שלמה חיים קסלמן בכפר חב"ד

היחידי הטוב שהם עשו לי שהם נתנו לי להפליג אל עולם הדמיון שלי..."

בכלל, הלימודים בבית הספר והאווירה ששררה שם העיקו עליו מאוד, והוא היה יוצא לשדות ומרבה לטייל בהרים כשבכך הוא מפתח את הדמיון הציורי שלו.

ג לאחר התיכון המשיך ר' ברוך את לימודיו ב'כרם ביבנה', ושם חל המפנה בחייו של ר' ברוך, וכך סיפר:

"לילה אחד, כשהגיע ערב י"ט בכסלו, הכריז אחד הבחורים בישיבה שנוסעים לי"ט בכסלו לכפר חב"ד. שאלתי, מה זה י"ט בכסלו, ומה זה כפר חב"ד? כל מה שידעו לענות לי, שזה כפר של חסידים שהצליחו להמלט מציפורני סטאלין, ובכל קרן זוית מונחת חבית וודקה והחסידים רוקדים ונופלים שיכורים בצידי הדרכים... אמרתי לעצמי שזה נשמע מעניין, והחלטתי לנסוע ולראות בעצמי את המחזה".

"כאשר נכנסנו לאולם הריק (לאחר שנים הוקם שם בית ספר לדפוס) שמעתי קבוצה של חסידים שרים ניגונים שמשכו מיד את ליבי, והרימו את רוחי למדרגות גבוהות של קדושה. הרגשתי שהנשמה היהודית זועקת. זה מאוד משך אותי. ראיתי סביבי את הילדים העטורים בפיאות ואת עיניהם המאירות, ואז אמרתי בליבי: אני שייך לכאן".

יש לציין שכאשר נכנס לראשונה ליחידות אצל הרבי בשנת תשכ"ד, אחת השאלות שהרבי שאל את ר' ברוך היתה "איך הגעת לכאן?" ואז סיפר לרבי את הסיפור המלא והרבי הגיב בחיוך רחב...

ד לאחר ההתוועדות י"ט כסלו בכפר חב"ד, לקחו אותו לישיבה בלוד, שם ראה בחורים שעובדים על עצמם בעבודה פנימית וחיים בצורה רוחנית מאוד גבוהה, והחליט להישאר ללמוד בישיבה בלוד.

קיבל השפעה והדרכה - המשפיע ר' חיים קסלמן

לימים תיאר ר' ברוך את החוויה שחווה בהגיעו להתוועדות בישיבה: "היה זה מחזה מוזר (שעד היום עומד לנגד עיני) פליטי תימן ופליטי רוסיה יושבים בצוותא חדא באולם צפוף ולא אסתטי, סביב שולחן פשוט, ועליו כמה בקבוקים עם משקה לבן בלתי מוכר, וכמה זנבות עלובים של דג מלוח... בראש השולחן יושב ר' שלמה חיים, איש מבוגר, מאיר עיניים, מלא שמחה ואור פנימי, והוא מלהיב את התלמידים בדברי תורה ובשירים מלאים רגש עמוק, כאשר ברקע נשמעים קולות המואזין..."

ה כשהגיע ר' ברוך למשרדי הישיבה בלוד, ראה שכולם עסוקים וטרודים בענייניהם והמתין שמישהו יתפנה אליו. לבינתיים, התיישב בפניה פנויה שמצא בחדר והחל לצייר. מעשיו משכו את תשומת ליבם של כמה מתלמידי הישיבה והם התקבצו במקום לחזות במראה המיוחד, והדבר הפריע להתנהלות התקינה של המשרד. מנהל הישיבה, הרב אפרים וולף, לא ידע מה לעשות עם ה'יצור' שנחת במשרדו ומשבש את הסדר במקום, והוא וכבר חשב לסלקו, אך המשפיע שלמה חיים קסלמן שזכר את ברוך וידע על המכתבים שקיבל מהרבי והיחס המיוחד שהרבי מעניק לו, אמר לרב וולף: "הוא קיבל מהרבי מכתב מיוחד" והרב וולף עזבו לנפשו.

ישיבת חומכי תמימים בלוד

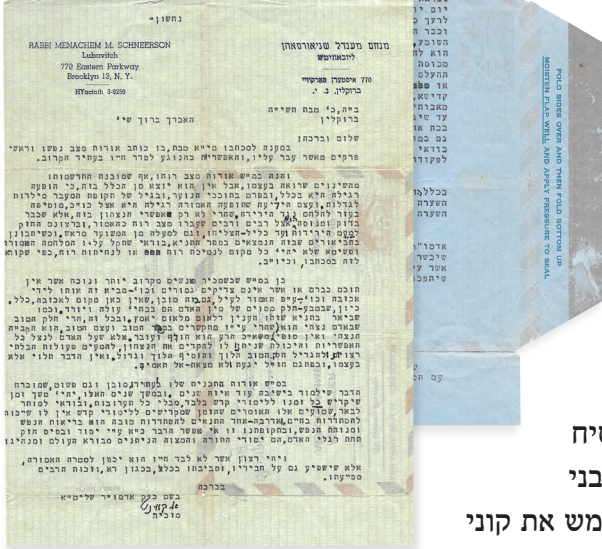
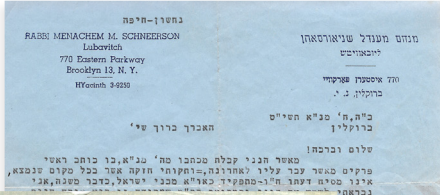
ב בימים הראשונים בחב"ד זכה ר' ברוך לקבל את אחד המכתבים הראשונים שלו מהרבי (ה' מנחם אב תשח"י) בו הוא מקבל הדרכה מפורטת כיצד להמשיך בחייו: "מתאים לתוכן כותבו, ואותו ביחוד אשר ילמוד בהתמדה ושקידה ויקיים המצוות כדרוש, שעל ידי זה יתווסף עוד יותר בברכות השי"ת, והצלחתו בהמצטרך לו בכלל, ושיוכל לנצל כשרונותיו להשפעה בסביבתו להפיץ שם יהדות האמיתית מסורת ישראל סבא באופן הולך ומתרחב, ומובן שעל ידי זה מתוסף לא רק בהנוגע להאדם עצמו, אלא גם בהמצטרך לקרוביו וביחוד להוריו שי' שגדלוהו וחינכוהו".

ג על נפשו העדינה של ר' ברוך, ועל היחס המיוחד שהעניק לו הרבי, יכולים אנו ללמוד מהמקרה הבא שאירע אף הוא באותה תקופה של ראשית התקרבותו לחב"ד: הוא כתב לרבי מכתב בו התלונן שהוא מכיר אנשים שתוכם אינם כברם, וזה מביא

אותו לידי אכזבה. במכתב מכ' טבת תשח"י הרבי מרגיע את דעתו: "אין מקום לאכזבה כיון שבטבע, חלק מסויים של מין האדם הם בבחינת עולה ויורד, וכמו שביאר בתניא שזהו הענין דלאום מלאום יאמץ..."

ח בתקופת שהותו בצבא, לאחר שנת לימודים ב"תומכי תמימים", זכה לקבל מכתב נוסף מהרבי, בו חיזק הרבי את ר' ברוך על השליחות המוטלת עליו במקום בו הוא נמצא, וכך כתב לו הרבי בח' מנחם אב תשי"ט: "תקותי חזקה אשר בכל מקום שנמצא אינו מסיח דעתו ח"ו מתפקיד כל אחד ואחד מבני ישראל, כדבר משנה, אני נבראתי לשמש את קוני . . אשר בעצם כל אחד מבני ישראל לבו ער הוא

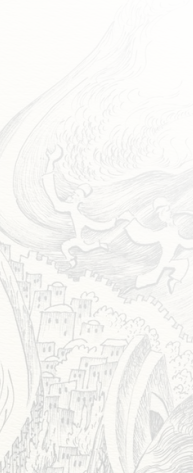
להקב"ה לתורתו ולמצוותיו, אלא שאצל חלק מהם פנימיות לבבו מכוסה בשכבה של עפר טיט וכו'... וכיוון שחי עתה חיים המיוסדים על משמעת וקבלת עול בודאי שעושה ק"ו בנפשו: ומה בהנוגע לפקודות בשר ודם כך, עאכ"כ לפקודתו של יוצר האדם הוא ממה"מ הקב"ה".

ט בתקופת לימודו בישיבה הגיע לישיבה בחור נוסף מחיפה שהתקרב לחב"ד, ראובן דונין שמו. כשסיפר ר' ברוך על הקשר שהיה לו עם ר' ראובן אמו: "ראובן

היה הראשון שהקדים אותי בנסיעה לרבי. עד היום אני מרגיש שאני חייב לו תודה על כך שאני לומד מידי שבוע 'ליקוטי תורה'. עד היום מהדהדות בזכרוני צעקותיו של ראובן "ליקוטי תורה!" ומאז זה נכנס לי לראש. עוד דבר שקיבלתי אז מראובן שהעסק בחב"ד עובד בשיטת "חבר מביא חבר"... באותה תקופה פגשתי בסטודנט צעיר בשם יוסף מרטון, הבאתי אותו לישיבה ולבסוף הוא נהיה לחסיד ולבעל מנגן נודע שאף חיבר את הניגון המוכר "ופרצת".

ר' ראובן דונין

נהשון-לוד
 מנהטן מענדל שניאורסאהן
 ליובאוויטש
 770 אסטון פארקוויי
 ברוקלין 13, נ. י.
 היינדיש 34220

מנהטן מענדל שניאורסאהן
 ליובאוויטש
 770 אסטון פארקוויי
 ברוקלין 13, נ. י.
 היינדיש 34220

מנהטן מענדל שניאורסאהן
 ליובאוויטש
 770 אסטון פארקוויי
 ברוקלין 13, נ. י.
 היינדיש 34220

מנהטן מענדל שניאורסאהן
 ליובאוויטש
 770 אסטון פארקוויי
 ברוקלין 13, נ. י.
 היינדיש 34220

בתקופה זו כתב רבני כי בזמן לימודו בישיבה נשמעה טענה כאילו יש סתירה בין ההוראות של הרבי לעשות מבצעים לבין המסירה והנתינה לעבודת התפילה ולימוד התורה מתוך שקידה והתמדה, ועל כך כתב לו הרבי ביום כ"א בתמוז תשכ"א:

"ולשאלתו, אף שמעיקרא תמוה המקום לספק, בכל זה באתי במענה אליהם והוא: אשר פסק דין ברור הוא ופשוט גם בשכל הבריא, שצריך להיות לימוד תורתנו הק' נגלה וחסידות במסירה ונתינה ובשקידה כפשוטה, כן צריכה להיות עבודת התפילה, כמבואר בארוכה מכ"ק רבותינו נשיאנו בכמה מקומות, ובהם קונטרס עץ החיים, ואין בזה כל סתירה לקיום הציווי דואהבת לרעך כמוך, שאהבה צריכה להתבטא לא רק בענינים גשמיים.. ועיקר גם כן בעזר בענינים רוחניים."

בשנת תשכ"ג, לאחר נישואיו עם רעייתו מרת שרה נחשון, ביקש לנסוע לרבי, אך כחסיד כבר ידע שצריך לכתוב על כל דבר לרבי.

הרבי לא ראה בעין טובה את נושא הנסיעה מיד לאחר החתונה, והעדיף שישאר בארץ ישראל. במכתב ששיגר לר' ברוך באותם ימים (כ"ד ניסן תשכ"ג) כתב הרבי: "הנה בשים לב לרבי הוצאות הקשורות בנסיעה כזו ובזבוז כוחות וכו', ולאידך האפשרויות הרבות לעשות במקומם בהפצת התורה וחיזוק היהדות ... לדעתי לא נכון לחשוב על נסיעה לכאן. אף על פי כן, כיון שביקש פעם ושתיים לשלוח לו אפידיוויט, צויתי לשלוח לו האפידיוויט, ומצו"פ עם העתקה, אבל דעתי כנ"ל, שטוב יותר לנצל הכסף והזמן וכו' על אתר."

מנהטן מענדל שניאורסאהן
 ליובאוויטש
 770 אסטון פארקוויי
 ברוקלין 13, נ. י.
 היינדיש 34220

מנהטן מענדל שניאורסאהן
 ליובאוויטש
 770 אסטון פארקוויי
 ברוקלין 13, נ. י.
 היינדיש 34220

מנהטן מענדל שניאורסאהן
 ליובאוויטש
 770 אסטון פארקוויי
 ברוקלין 13, נ. י.
 היינדיש 34220

מנהטן מענדל שניאורסאהן
 ליובאוויטש
 770 אסטון פארקוויי
 ברוקלין 13, נ. י.
 היינדיש 34220

מנהטן מענדל שניאורסאהן
 ליובאוויטש
 770 אסטון פארקוויי
 ברוקלין 13, נ. י.
 היינדיש 34220

מנהטן מענדל שניאורסאהן
 ליובאוויטש
 770 אסטון פארקוויי
 ברוקלין 13, נ. י.
 היינדיש 34220

מנהטן מענדל שניאורסאהן
 ליובאוויטש
 770 אסטון פארקוויי
 ברוקלין 13, נ. י.
 היינדיש 34220

מנהטן מענדל שניאורסאהן
 ליובאוויטש
 770 אסטון פארקוויי
 ברוקלין 13, נ. י.
 היינדיש 34220

ר' ברוך בחצרו של הרבי

יב בשנת תשכ"ד לאחר שקיבל את המסמכים הנדרשים, ולאחר חיסכון של כסף במשך שנה תמימה, הפליגו ר' ברוך ורעייתו שרה באונייה לניו יורק, מסע שנמשך שלושה שבועות, כדי לפגוש את הרבי.

את הגעתו הראשונית של ר' ברוך לרבי תיאר: "כשהגענו ל-770 הנחנו את

המזוודות בחדר הכניסה. והנה אני רואה איש גבה קומה הולך בהילוך מלכותי שמגיע מקרן הרחוב וצועד לעבר 770. אני לוחש לאשתי 'נדמה לי שזה הרבי... למה זה היה 'נדמה לי?' כי לא היו אז הרבה תמונות מהרבי. (אני זוכר שכשהתקרבתי לחב"ד בשנים הראשונות, שאלתי את ידידי ר' חנוך גליצנשטיין למה יש רק תמונה אחת של הרבי ולא יותר, ור' חנוך ענה לי במין קפידה כזאת "זאת התמונה הרשמית"). כשהרבי עבר על ידינו הוא 'השאיר' לי חיוך שמלווה אותי עד עצם היום הזה."

יג לאחר כמה ימים מהגעתו לרבי, נכנס ר' ברוך ליחידות לרבי. שלוש שעות תמימות שהה ר' ברוך נחשון בחדרו של הרבי, ובאותה יחידות העניק הרבי לר' ברוך את ברכתו לעסוק באמנות, ואף תמך בו חומרית כך שבמשך שנה קיבלו ר' ברוך ורעייתו שרה צ'ק ממשרדו של הרבי, כתמיכה כספית בלימודי האמנות שלו. בשיחתם ביחידות זו אמר הרבי לר' ברוך משפט שהפך לשליחות חיו: "דורי דורות עברו וחוש הציור בכשרות לא תוקן -

הרבי ביחידות

ואתה תתקן". בחשיבות ההתעסקות באמנות אמר הרבי לר' ברוך: "אמן שלא מתעסק באמנות, רוחו הופכת שחורה".

יד לאחר היחידות הראשונה עם הרבי העלה את הרשמים עלי כתב, להלן קטעים אחדים מתוך יומנו של ר' ברוך מאותה יחידות בכ"ו תמוז תשכ"ד:

"לגבי פרנסה: עלי למצוא פרנסה הקשורה באמנות והיא אמנות מסחרית. השכר בה רב. להתעניין בלימוד המקצוע בדרך הקצרה. שלא לבזבז זמן בלימודי היסטוריה וספרות אנגלית ואמריקנית ולהשתדל להתרכז בלימוד המקצוע. בינתיים למחיה.

אפשר להתעניין גם בהוראת עברית. לא לכתוב עדיין מזוזות, לשם כך יש להגיע תחילה למדרגה של ירא שמים בתכלית".

עוד מההוראות שנתן הרבי לר' ברוך באותה יחידות:

"ללמוד לפחות שעתיים ביממה, נגלה שולחן ערוך בעניינים הנחוצים ליום יום, וחומש עם פרש"י וכן חסידות - למקום שליבי נוטה. למצוא החבר המתאים ולחפשו, והלימוד עמו עם שימת הדגש על הרגשותי המיוחדות זהו העניין של ופרצת".

טו באותה יחידות שאל ר' ברוך שאלות רבות את הרבי, והרבי ישב כמו אב רחום עם בנו, וענה לכל השאלות ששאל.

ר' ברוך סיפר לרבי שביקר במוזיאון הזאולוגיה במנהטן וראה שם גולגולות מסודרות בסדר התפתחותי, שמזה רצו החוקרים להוכיח את תורת דרוין - ומאחר ואנו יודעים על פי התורה שהאדם נברא בצלם אלוקים, איך נוכל להסביר תופעה זו?

הרבי ענה לו: "עד עתה, למרות ניסיונות מזורזים במשך 80 שנה, מאז ימי דרוין שזרזו במעבדות תהליכים התפתחותיים, כך שבמשך 80 שנות ניסיון השיגו התפתחות של כמה מאות שנים ולא הצליחו אף פעם אחת לשנות מין למין אחר, אלא להחליף תכונות שונות בתוך המין, כמו שינוי בצבע העיניים וכדומה. וכלל ישנו במדע, שניסיונות שלא הוכיחו את עצמם אף פעם, מורים על הנחה מוטעית".

כששאל כיצד יש במוזיאון הזאולוגי שלדים של חיות שכיום אין אותם, והרי כל החי נכנס אל תיבת נח?

ענה לו הרבי: "כתוב במדרש שלא כל החי נכנס אל התיבה, ואף אלו שנכנסו, הרי השתנו תנאי החיים בכל הבריאה שלאחר המבול, והרבה בעלי חיים שהיו קודם לכן לא מצאו תנאי קיום מתאימים ומתו. לדוגמא, באם יביאו פילים לניו יורק ולא

ימצאו שם תנאי קיום מתאימים ימותו, כמו כך החיות העצומות שנמצאו בקרחוני סיביר שהיו רגילים למקום חם, נעלמו עם השתנות תנאי האקלים".

כששאל אודות מה שידוע מפי המסורה שאדם הראשון היה מפותח ביותר ודיבר עם הקב"ה

מוזיאון הזאולוגיה במנהטן

בכבודו ובעצמו - הכיצד מוצאים עד היום שברי כלים קדומים המורים על דרגת התפתחות נמוכה?

ע"כ ענה לו הרבי: "אין זה מוכיח מאומה. ידוע שבמשך ההיסטוריה היו תקופות של נסיגה. לדוגמא, אחרי ההתפתחות העצומה של רומא וחורבן העיר, ירדו תושביה לרמה כזו כאילו נולדו 300 שנה לפני כן וחיו כמו ברברים. כמו כן התגליות החדשות בארמונו של נבוכדנצאר מלך בבל שמצאו שם, כזו קרמיקה ששום יוצר לא יוכל בשום אמצעי לעשותה, וכן במצרים העתיקה על בנייניה העצומים וחכמת הרפואה. כמו כן, עד היום תוהים החוקרים ואינם יודעים כיצד הצליחו האיצטקים בפרו להקים מקדש עצום מאבני גזית שלימות, שהעלום מתחתית ההר, כשבימינו שום בולדוזר לא יוכל לעשות זאת. כן מצאו בימינו ילדים בהודו החיים בג'ונגל כמו בתקופת האבן, ונתגלתה הסיבה שהוריהם נהרגו במלחמות, וירדו לתנאי התפתחות ראשוניים. האמור מכל הנ"ל שכשם שישנם תנועות התפתחות והיסטוריה, יש גם כן תנועות נסיגה, ואין זה מוכיח מאומה לעניין קדמות העולם והתפתחותו".

בהמשך היחידות שאל ר' ברוך אודות ביאת המשיח: "אמתי קאתי מר"?

וע"כ ענה לו הרבי: "המשיח יבוא לפתע פתאום, ככתוב בדברי ימי הנביאים, כי כל מעשה טוב יכול להכריע את הכף, כך שכל מעשה טוב שעושים הרי הוא נצחי וקיים, וכל מעשה רע הרי הוא חולף ועובר. ככל שירבו המעשים הטובים, כך תבוא הגאולה. אפילו אם יעשה אדם ביום אחד שתיים עשרה מעשים רעים ומעשה טוב אחד, הרי המעשה הטוב יהיה נצחי, בעוד שהרע יחלוף ולא ישאר שום רושם".

טז אחד מן הסיפורים המיוחדים שסיפר על התקופה בה הגיע לראשונה ל-770:

"כשהגעתי לראשונה ל-770 הרבה דברים לא טובים עברו אצלי במחשבה, וזה בגלל כמה מקרים שראיתי ב-770 שמאוד הפריעו לי בצורת ההסתכלות על חצרו של הרבי ועל המתרחש בה, אחד מן המקרים היה כשהגיעה שבת, והרבי מתוועד כמובן, אך אני לא ידעתי שישנם 'מקומות שמורים' ונעמדתי במקום קרוב בו אוכל לשמוע את דברי קודשו של הרבי במהלך ההתוועדות. הרבי נכנס להתוועדות, ופתאום הגיעו ה'אנשים הקבועים' ואמרו לי לצאת מהמקום, ומכיוון שלא רציתי לצאת הם דחפו אותי בכוח, אך הרבי נתן בהם כזה מבט חודר כך שהם נתנו לי לעמוד במקום עד סוף ההתוועדות.

"עוד מקרה שצרם לי מאוד היה כשהגיע חסיד ברסלב משכונת וויליאמסבורג לחלק חוברות מתורותיו של ר' נחמן מברסלב, אני עמדתי ב'הול' הכניסה ל-770 ואותו חסיד נכנס לזאל הקטן לחלק את החוברות, אך מיד קפצו עליו כמה בחורים וצעקו עליו שילך מ-770, וזה לא מתאים וכו', אך לפתע דלת חדרו של הרבי נפתחה והרבי יצא ממנה כשהוא קורא לאותו חסיד ברסלב לחדרו, לאחר שיצא סיפר אותו חסיד שהרבי ביקש ממנו את החוברות ואף שילם לו עליהם."

כשנכנסתי ליחידות לרבי סיפרתי לו על שני המקרים האלו שממש הפריעו לי.

הרבי ענה לי במשל שהיה כפרי פשוט ונבער שהלך לארמון המלך בפעם הראשונה, אך לאחר טלטולי הדרך היה צריך לעשות את צרכיו, וכשאותו כפרי נכנס לבית הכסא (של אותה תקופה, לפני התפתחות הטכנולוגיה) וראה את הלכלוך והסרחון החליט לעזוב בכעס את ארמון המלוכה.

סיים הרבי את המשל וחייד חיוך רחב, והבנתי שיכול להיות שבארמון המלך יהיו לכלוכים אך לא בגלל זה תתבטל מעלתו המיוחדת של ארמון המלך והשוכן בו, אלא צריך לחפש גם באותם אלו שמתנהגים בדרך לא רצוי' את ארמון המלך שבהם.

יז נציין כמה כתבי יד קודש שהרבי הוסיף בסופי המכתבים ששיגר לר' ברוך במהלך השנים בה רואים את היחס האבהי שהעניק הרבי לר' ברוך:

ביום כ"ד בטבת תשכ"ז: "בשורות טובות ממש". במכתב מכ"ד כסלו: "ת"ח ובמיוחד בעד התמונות והציורים".

בין פורים קטן לפורים גדול תשל"ו: "ת"ח ת"ח על תמונות הטנק וכו'" - התשובה

בברכה הסתברות (בג אשה וי"ט)
 30, 31, 32 (אשה פניו)
 י"א ניסן תשכ"ז

דברכה אלהים אבותינו אבותינו

דברכה אלהים אבותינו אבותינו
 אמת נסעו אמת?

ימי החנוכה
 תשכ"ח

ההספדה (אמת ואלהים)

י"א שבט תשכ"ו

דברכה אלהים אבותינו אבותינו
 בברכה תג הגאולה

ימי הגאולה
 תשכ"ח -
 במענה על
 הולדת אם
 החתן

הזאת היתה עבור הציור שצייר על הטנק הראשון, כאשר ר' משה סלונים ע"ה הביא את הטנק במיוחד לקרית ארבע כדי שצייר עליו וישלח לרבי.

לאורך כל המכתבים הרבי מברכו בהסתדרות טובה. במוצש"ק פנחס תשכ"ז: "להסתדרות טובה ולבשורות טובות". "להסתדרות מתאימה וטובה". "לחיים

מסודרים בגשמיות וברוחניות". במכתב מימי חנוכה תשכ"ט: "להסתדרות מסודרת וטובה". י"א שבט

תשכ"ז: "בכמה התועודיות השתתף מעת נסעו מכאן? בברכה לקבלת עול ומתוך שמחה דווקא". במכתב מי"א ניסן תשכ"ו: "בברכה לשאיפה לחיים מסודרים שאז תקויים ההבטחה (יגעת ו)מצאת". במכתב מימי אלול תשמ"ה הרבי מתקן בכתי"ק ומוסיף ליד שמו של ר' ברוך את התואר "עוסק בצ"צ".

יח על היחס האישי המיוחד לו זכה ר' ברוך מאת הרבי, אפשר ללמוד מהאפיזודה אותה סיפר ר' ברוך: "בשנה הראשונה שבאתי לרבי בשמחת תורה (תשכ"ד), ההקפות עדיין התקיימו בזאל הקטן למעלה. הרבי רקד אז עם הרש"ג כנהוג בכל שנה. הייתה צפיפות נוראה. האחים רסקין שמרו שלא יגשו לרבי ויצרו מסביב טבעת הדוקה. כאשר ראיתי את הרבי עם ספר התורה, הרגשתי שהנפש שלי רוצה להדבק לספר תורה שבידיים של הרבי. בכוחות על-אנושיים פרצתי את המחסום, הושטתי יד לעבר ספר התורה, ואז הרבי הגיש לי את הספר תורה כדי לנשקו... בפעם השנייה כשהרבי עבר בסיבוב, שוב הוא הושיט לי את הספר מיוזמתו..."

יט עוד מן היחס המיוחד לו זכה מאת הרבי בתקופה זו, סיפר:

"ביחידות הראשונה שהייתי אצל הרבי דיברתי עם הרבי על כל המשברים שעברתי במהלך חיי וכתוצאה מכך קשה לי להיות בשמחה.

הרבי אמר לי שנעשה תנאי שבכל פעם שאני יחייך אל הרבי, הרבי יחייך אלי בחזרה, ואכן כך היה, בכל פעם שהיה לי קשה והייתי עומד בשביל ביציאה ובכניסה של הרבי לתפילות, הייתי מחייך אל הרבי והרבי היה מחזיר לי בחיוך רחב".

"פעם אחת כשעמדתי בשביל שמתי לב שיש לרבי אדמומיות כזאת בעין, משמע שהרבי לא מרגיש טוב, מיד אחר כך כתבתי לרבי מכתב שהרבי ישמור על עצמו בריא. למחרת כשהרבי נכנס לתפילה קיבלתי חיוך עם עיניים חלקות..."

ב בתקופת שהותו בניו יורק אצל הרבי ניסה ר' ברוך לתפוס את הרבי לשיחה קצרה מידי פעם, באותה תקופה (תשכ"ד לערך) הרבי היה עובר בדרכו מביתו ליד

חנות הירקות של רסקין בפינת פרוזידנט קינגסטון וממשיך משם ל770.

ר' ברוך נעמד שם והמתין לרבי, לאחר כמה שעות של המתנה הרבי הגיע ור' ברוך הלך לצד הרבי ודיבר עמו עד שהגיעו ל770.

בשיחתו זו שאל את הרבי מה אפשר לענות לחברו מ'השומר הצעיר' שטען אודות יהודים ממאה שערים שהיכו כל מי שחילל שבת באזור מסוים באה"ק?

הרבי ענה לו: "תגיד לחברך שזה היה פוגרום!"

כשהגיעו ל770 הרבי נכנס מהכניסה הראשית ונתן מבט לתוך הזאל הקטן לראות האם ישנם תמימים שיושבים ולומדים בלילה, כשראה הרבי שהזאל ריק מבחורים סימן בידו בתנועת ביטול, איחל לר' ברוך "לילה טוב נחשון" ונכנס לחדרו הק'.

כא בתקופת שהותו בניו יורק אצל הרבי, יום אחד הלך ר' ברוך ליד הבית עבודה וזה שנמצא בקרבת 770 על רחוב ברוקלין, לפתע ראה שהרבי בא כנגדו מהצד השני, ומיד עבר מדרכה (כמנהג החסידים).

שני בחורים שהיו מאחוריו כפי הנראה לא שמו לב שהרבי מתקרב לכיוונם והמשיכו

ללכת, עד שכמעט מטרים ספורים לפני שהגיעו לרבי, קלטו שהרבי מתקרב לכיוונם, הם הסתכלו לצדדים וראו פחי אשפה עומדים בצד הבית עבודה זרה, הם רצו לפחים, שמו שקיות עליהם ו'התחבאו'.

הרבי ניגש אליהם, לקח את שני השקיות והזיזם, אמר להם משהו והמשיך. לאחר שקמו מבוהלים, ניגש אליהם ר' ברוך מהצד השני של המדרכה לשאול מה הרבי אמר להם, והם ענו: "ממני לא בורחים, רק מתקרבים אלי!"

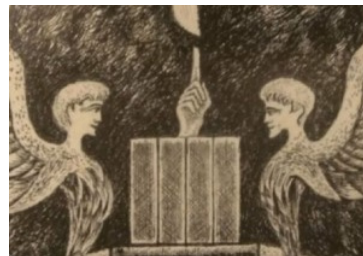
האמן חיים גרוט

כב בחיפושיו אחר מורה לציור הגיע ר' ברוך אל האמן חיים גרוס, אך כשהבין שתוכנית הלימודים איננה מתאימה לאורח חייו הדתי החליט שלא ללמוד אצלו. "אדון צעיר", סנט בו גרוס, "הרבי שלך אולי מבין בהלכה אבל אני מבין באמנות".

אך ר' ברוך לא שמע לתחנוניו והשקיע בפיתוח האומנות העצמית שלו, ובכך ויתר על הלימוד אצל האמן המפורסם. 15 שנים מאוחר יותר, כשגרוס נחשף ליצירותיו של ר' ברוך, הוא התבטא אחרת: "איזה מזל שלא הגעת למוסדות האקדמיים. אם היית מקשיב לי היית מקבל את השכל של הפרופסורים ונשאר מקובע לתבניות. הרבי שלך צדק".

כג בשנת תשל"ט ביקש הרבי מר' ברוך להציג תערוכה במרכז חב"ד בברוקלין, ובאופן חריג מאוד פינה הרבי מזמנו היקר וביקר בתערוכה. בביקורו של הרבי, שנמשך כחמישים דקות, הרבי עבר מציור אחד לשני והעיר על פרטים שונים, שאל שאלות, ואף הציע הצעות שונות.

למשל, על ציור שבו צוירו הכרובים שעל ארון הברית עם זקן, העיר הרבי, "כתוב שפניהם היו כשל ילדים". עוד ציין הרבי ש"סוככים בכנפיהם היינו, שקצות הכנפיים יורדים ומגיעים עד למטה לכפורת עצמה, כמו שכתוב "על הכפורת", ולא כפי שרגילים לצייר את הכנפיים, כנראה מחסרון ידיעה, רק כקשת מלמעלה מעל לכפורת - סגנון שמקורו מהנוצרים.

על ציור שבו הופיע יהודי המסמל את אור הקדושה מצד אחד, ואת חושך העולם המסמל את הקליפה מצד שני, העיר הרבי שצריך לצייר

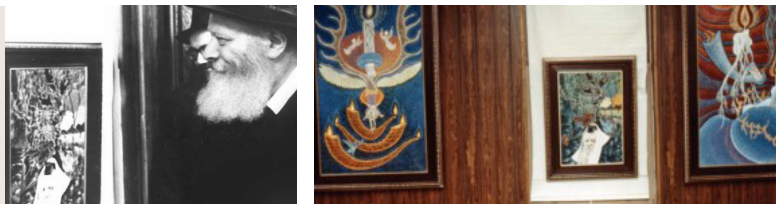
שהיהודי יהיה למעלה. "זה מתאר את זמן הגלות בו נמצא היהודי בחושך הגלות המר", הסביר ר' ברוך. "אף על פי כן", אמר הרבי, "היהודי הוא תמיד מעל לכל".

כשעבר הרבי ליד ציור בו נראה הרבי מצויר רוכב על חמור, לצד הפסוק "תרוממנה קרנות צדיק", חייך הרבי חיוך רחב, וקורת רוח נראתה על פניו הקדושות של הרבי.

הרבי גם הבחין בפרטים זעירים שנפלו בהם טעויות, למשל, יד שצוירה בטעות עם שש אצבעות, או תפילין של ראש, שבחלקן העליון שכח ר' ברוך לשרטט את קווי ארבעת הבתים.

על ציור שנקרא "לבנה אדומה" העיר הרבי: "אינני עוסק בתכונה, אך במציאות לא תיתכן הלבנה בצורה כזאת". באחד הציורים הופיעו שתי דמויות, כשאחת מצוירת בסגנון האופייני למצרים העתיקה, עם החזה קדימה, והראש פונה הצידה. למרות שר' ברוך התכוון לצייר דמויות של אשורים, הרבי זיהה את הסגנון המצרי, והעיר, "צריך ששתיהן יהיו עם הראש הצידה".

"קורת רוח
נראתה
על פניו
הקדושות
של הרבי

שני הציורים בהם נראה הרבי. השמאלי מביניהם בו נראה הרבי רוכב על גבי חמור לבן

הרבי יוצא מהתערוכה

בסיום התערוכה התעניין הרבי אם קנו משהו מהציורים? ר' ברוך ענה: "כשישמעו את המחיר יתעלפו".

הרבי חייך ואמר: "אם כן, תמכור רק לאנשים בריאים".

הרבי פנה למזכיר הרי"ק וביקש שיסייע לר' ברוך בהכנת קטלוג מסודר של כל הציורים.

לקראת צאתו של הרבי מהתערוכה הוסיף: "לקראת י"ט כסלו יגיעו לכאן אורחים רבים. סדר כאן את התערוכה, ותכין ליתוגרפיות שאנשים יוכלו לרכוש, כמו"כ כדאי לציין ליד כל תמונה את שמה וכן תיאור קצר, שבו תהיה גם הכוונה לקיום מצווה מעשית בפועל".

את התחושות שהרגיש באותו ביקור רב הוד סיפר רבות במשך חייו:

"בביקור הזה הרבי נתן לי את ההרגשה הכי אנושית, חשתי זכות גדולה ושמחה עצומה".

אחת השאלות שהרבי שאל הייתה: "למה אינך מצייר חסידים ורוקדים?", ואכן, דמות החסידים

הרוקדים הפכה להיות אחד מסימני ההיכר בשפה מיוחדת של סמלים אופייניים שפיתח עם הזמן. בציוריו חוזרים על עצמם מוטיבים של חגי ישראל, יציאת מצרים, קבלת התורה, ארץ ישראל, גאולה ובית המקדש - בניסיון להחיות את סיפורי התנ"ך ברוח המדרשים ופנימיות התורה".

כד ר' ברוך היה שייך לדור של אמנים-חלוצים שהשפיעו בעשייתם, והובילו למהפכה בעולם האמנות הדתית, בזכות העקביות שלהם והעמדה האידיאולוגית הנחושה שהביעו לאורך שנים.

עבודתם נעשתה בשולי האמנות הישראלית, ולא עברה את שומרי הסף הנוקשים של קליקת האמנות. היא התקיימה מתחת לרדאר, לא נכתבו עליה מחקרים, והיא נעלמה מעיניהם של האוצרים. לא נעשו לכבודה תערוכות משמעותיות ברחבי הארץ, לא

נרכשו יצירות לאוספים המקומיים, והיצירה הזו לא גובתה בכספים ממשלתיים או פרסים. ר' ברוך היה דמות דומיננטית בדור המייסדים הזה. הוא נתן השראה לאמנים רבים וסלל את הדרך לפריחת האומנות המתקיימת היום. דור זה של אמנים לא פעל כקבוצה. כל אמן פעל לבדו בשטח האומנות, והקדיש את חייו למען שליחות אידיאולוגית באמנות יהודית וטהורה.

כה ר' ברוך הציג את ציוריו בתערוכות בניו יורק, בקליפורניה, בלונדון, בברזיל, בארגנטינה ובאוסטרליה - אך היחס כלפיו בארץ ישראל היה שתקני, שלא לומר מתעלם. יצירותיו הוצגו בישראל בעיקר בבתי כנסת או בתערוכות קבוצתיות. ר' ברוך ניסה את כוחו ופנה לאנשי מפתח, למשפיענים ולמערכות עיתונים, אך לרוב לא זכה להתייחסות ראויה, אם בכלל.

אודות התערוכה שקיים בלונדון סיפר: "בשנת תשל"ח הציע לי ר' פייביש וואגעל מבית חב"ד בלונדון להציג תערוכה בלונדון כך שכל ההוצאות יהיו על חשבוננו, והאחוזים מהמכירות לטובת בית חב"ד".

תערוכה זאת הייתה הפתיחה לקיום התערוכה בניו יורק ולאחר מכן בעוד מקומות בעולם.

ר' ברוך בתערוכת ציורים שקיים באוניברסיטת בר אילן

כשהתבטא פעם בכאב על המצב בענין הזלזול שחש כלפי האמנות היהודית, אמר: "בכל העולם יש אמנים יהודים שמציירים ויוצרים אמנות יהודית, אבל הברנז'ה המקומית בארץ לא מעוניינת בזה, התרבות המקומית לא מחפשת תרבות אמיתית, מקורית ועמוקה. אנחנו יושבים על אוצר, הוא נמצא מתחת לגשר, ויוצרים ואמנים הולכים ומחפשים אותו מעבר לים".

"אני גמרתי בקושי בית ספר עממי, כל הפילוסופיות האקדמיות לא מעניינות אותי, בציורים שלי יש חזון והרבה אור, בתרבות שלהם יש עצב, יגון והרבה עוה"ז, הם מביאים את העומק שלהם עד שאול תחתיות, הם סוגרים את המוסדות שלהם בפנינו, אבל אני לא דואג הפרנסה היא בידי שמיים, אני יודע שאחרי מותי הציורים שלי יהיו שווים הרבה כסף, כי אני יודע שהם ציורים גדולים, אבל היום כנראה הם לא רוצים אצלם אנשים מאמינים ויראי שמיים, נוח להם במוזיאון ישראל להציג מוצרי יודאיקה שנשדדו מיהודים לפני מאתיים שנה מאשר להציג אמנות יהודית אותנטית אז זה הם לא רוצים לראות אצלם".

"בשבילם אין דבר כזה אמנות יהודית, הייתי במוזיאון היהודי בניו יורק, לקחו שקופיות של הציורים שלי, התפעלו מהעבודה אבל נתנו לי להבין שאין כניסה לאנשים כמונים, כך גם קרה במוזיאון ישראל וככה עכשיו בכנסת ישראל".

משכן הכנסת המקום שנאוי ביותר על ר' ברוך

"הם יודעים לעשות רעש ויחסי ציבור, אבל אנחנו גדלנו על התרבות של התורה, וכמו שהתורה לא השתנתה והיא נצחית, כך גם הציורים של אנשים כמוני, הם ציורים עם פנימיות ולא חיצוניות, אשרי חלקי שהתמונות

שלי לא תלויות על קירות הכנסת. תשימו לב שמעל הכנסת מרחפים כל הזמן עורבים שחורים ורק מעל הר הבית יש יונים לבנות, אז עכשיו אני מבין למה במקום שיש עורבים שחורים לוקחים תמונות של ציירים שאינם דתיים ויהודים".

אודות המיוחדות של האומנות היהודית התבטא: "הכל שאלה של זווית הסתכלות. יש מי שאומר שיהודי הוא בן של אברהם, יצחק ויעקב, ויש מי שאומר שזה תלוי בקביעת בית המשפט העליון. כך גם באמנות: אפשר לצייר קריקטורה של יהודי,

זה אולי סוג של אמנות, ואפשר לצייר ברוחם של אבותינו הקדושים. באוניברסיטה קבעו שאין אמנות יהודית, אבל אני לא למדתי באוניברסיטה, אז אני פטור מהשאלה הזאת."

הספר שמי הוא אשר לב

כ בשנת תשל"ב יצא לאור בניו יורק ספר שהפך לרב מכר ביהדות ארה"ב, שמו של הספר "שמי הוא אשר לב", מספר את סיפורו של בחור יהודי צעיר המבקש להפוך לצייר, ומתעמת עם המשפחה והרבנים כדי לממש את חזונו וכשרונו העצמי.

דמותו של ר' ברוך שימשה השראה לספר זה, כך לפי דברי מחבר הספר חיים פוטוק.

במעמד הענקת הפרס שניתן לר' ברוך, באותה שנה (תשל"ב) מאת אוניברסיטת בר־אילן. הגיב ר' ברוך לספר זה, והכריז: "שמי אינו אשר לב". כלומר, כדי

להיות אמן ויוצר אין צורך למרוד במסורת אבות ולהילחם במוסכמות החברתיות בה האדם גדל, אלא ניתן וצריך לעשות זאת במסגרת הנכונה והמתאימה.

כז מספר ימים לאחר שנבחר מנחם בגין לראשות הממשלה, העניק לו ר' ברוך ציור מתנה.

ר' ברוך צייר את המדרש הידוע על מערת המכפלה, בית המקדש וקברו של יוסף, שעליהם "אין אומות העולם יכולים לומר לישראל ליסטים אתם", וציפה שראש הממשלה הנבחר יתלה אותה בלשכתו.

תמונת ארבעת המקומות הקדושים

כעבור חודש הגיע ר' ברוך למקום וראה שיצירתו מונחת על הרצפה ופניה לקיר. מנהל לשכתו של בגין הסביר לצייר שאנשים מיששו לראות אם הציור אמתי, וכדי שלא יזיקו לו הם הפכו אותו. כשהוסיף ר' ברוך לשאול מתי יתלו את התמונה הוא נענה בחיוך סלחני והסיק את המסקנות: "כבר אז יכולתי להבין את הארץ הקרועה שבגין השאיר אחריו".

ר' ברוך לא התייאש מכך שציורו ייתלה על קירותיו של אחד ממוסדות השלטון. הוא העביר אותו ליצחק שמיר, שכיהן אז כיושב ראש הכנסת, ונענה ש"הציור יפה, אבל אין מקום בכנסת".

אחר-כך העביר אותו לנשיא, אפרים קציר, אך הציור הוחזר לו כעבור חודש.

כשסיפר סיפור זה סיים בכאב: "אז הבנתי שאני גר במדינה שהיא לא שלי, שאני פליט מגבול פולין-אוקראינה ושעושים איתי חסד שעוד נותנים לי לחיות כאן".

ר' ברוך ורעייתו עם ילדיהם
בבית הדסה

כח לאחר מלחמת ששת הימים, ובעקבות הוראה שקיבל מהרבי, הצטרף ר' ברוך לקבוצה החלוצית של מתנחלי חברון בראשות הרב משה לוינגר. ההחלטה הזו התחזקה לאחר שפגש בחברון ניצול שואה שזעק אליו: "ראיתי בדנייפר נהרות של דם יהודי, חייבים לבוא להתיישב בחברון".

ר' ברוך ורעייתו שרה הצטרפו אל הגרעין בחברון כאשר להם כבר ארבעה ילדים. שניאור-חברון, הבן החמישי, היה הבן הראשון שנולד ביישוב היהודי המתחדש בעיר האבות, והברית נערכה בבניין הממשל הצבאי בעיר. האירוע הזה זיכה את משפחת נחשון בתמיכה לאומית, הם קיבלו מברקי ברכה משר החוץ אבא אבן, מראש עיריית ירושלים טדי קולק ומהרב צבי יהודה קוק ועוד רבים. הסנדק היה לא אחר מאשר בני בגין בנו של מנחם בגין ראש הממשלה דאז.

כט אודות המסירות נפש שעברה רעייתו של ר' ברוך בבית הדסה והיחס המיוחד לו זכתה מהרבי, ניתן ללמוד מדברי קודשו של הרבי בשיחת ו' תשרי תש"מ בה דיבר הרבי במילים מיוחדות, כשקולו הק' נשנק מבכי, על הזכות הגדולה לה זכתה למסור את הנפש כמו בנות צלפחד שביקשו חלק בארץ ישראל.

תקופה זאת הייתה קשה גם עבור ר' ברוך שלא יכל להיות ביחד עם רעייתו וילדיו בגלל הוראות הצבא הנוקשות שלא איפשרו לגברים להיכנס לבית הדסה.

וכך אמר הרבי באותה בהתוועדות: "היום קיבלתי מכתב מאשה, שהיא כבר כמה חדשים יושבת בחברון עם ילדים קטנים,

ולא נותנים לאף אחד להגיע לשם!

מי לא מאפשר? בני ישראל! - הצבא הזה שמוסר את נפשו להגן על ישראל! העמידו אותם שלא יאפשרו לעוד יהודים להיכנס ל"הדסה" - בבנין שהכל מודים, אפילו הערבים, שזה שייך ליהודים! והא ראי, הם לא עצרו אותן!

מגיעים ואומרים שהתורה אומרת כך! ואלו שאומרים אחרת הרי זה דברי הבל, ר"ל! ולא נותנים לגברים להיכנס וכו', חוץ מזמנים יוצאים מן הכלל, אחר כך מכריחים אותם ולוקחים אותם, והיא שואלת אצלי "עד מתי"?

מה אני יכול לענות לה?! והיא אומרת שהיא נמצאת שם עם עוד נשים צדקניות שבישראל...".

כשרעייתו שרה שמעה את דברי הרבי שהובאו אליה בקלטת מיוחדת ע"י נשי חב"ד ירושלים, הבינה שצריך להמשיך ולהישאר בבית הדסה על אף הקשיים שהיו כרוכים בכך, ואכן כמה שבועות לאחר מכן הסכימה הממשלה שתהיה במקום התיישבות יהודית באופן קבוע!

ר' ברוך משתעשע בציור עם אחד מילדיו

כשנולד הבן השביעי היו ר' ברוך ורעייתו נחושים לערוך את הברית במערת המכפלה, למרות התנגדות צה"ל. הברית נערכה "מתחת לרדאר", במניין מצומצם ומתחת לאפם של החיילים במקום.

ההתעקשות הזו נמשכה גם עם הילד התשיעי אברהם ידידיה, שגם ברית המילה שלו התקיימה במערת המכפלה ובעקבותיה נעצר ר' ברוך באישום של הפרת החוק הצבאי. באותם ימים היה מותר להתפלל במערה, בלי סידורים ותשמישי קדושה, אך אסור היה לערוך בריתות מחשש לפגיעה ברגשות המוסלמים.

(1) עיין בתשורה מחתונת הושיאר - יוסף אודות הסיפור המלא והיחס המיוחד של הרבי אודות בית הדסה.

וכך סיפר ר' ברוך: "באמצע הברית כשהרב עמוד עם הגביע בידו, נכנסו לפתע חיילים ובראשם המפקד, כשראו את המוהל ואת הברית התעצבנו מאוד בגלל שלטענתם אסור ליהודים לערוך ברית מילה במקומו של אברהם אבינו, היהודי הראשון שעשה ברית מילה, בגלל חשש לפגיעה בכבודם של המוסלמים..."

המפקד תפס את הגביע ושפך את היין על הרצפה, ולאחר מכן לקח ממני את הכובע וניגב עם זה את שאריות היין שנשארו על הרצפה, כשסיים אמר: "ברוך נחשון, אתה עצור!"

הם הובילו אותי לתחנת המעצר בתחתית המערה, אך לאחר כמה שעות שוחררתי לביתי.

לשאלתי מדוע שוחררתי, ענו: "מחוסר ראיות". לאחר מכן נודע לי הסיפור שהגיעו חיילים לאחר משמרת ארוכה לחדר המפקד וכשראו את בקבוק היין עומד על השולחן שתו אותו לרוויה, וכשהגיע המפקד וראה שאין לו ראיות להאשים אותי, שחרר אותי לביתי".

ר' ברוך על קברו של בנו אברהם ידדיה

לא לאחר חצי שנה מלידתו של בנו אברהם ידדיה, פקד את ר' ברוך ומשפחתו אסון: אברהם ידדיה הפעוט מת בעריסתו. ר' ברוך ורעייתו ביקשו לקבור אותו בבית העלמין העתיק בחברון, אך צה"ל התנגד. רעייתו שרה הייתה נחושה לקבור את בנה בחברון, והיא נשאה אותו בידיה וצעדה רגלית מקריית ארבע לחברון. עשרות חיילים נשלחו לעצור אותה. שר הביטחון דאז, שמעון פרס, ניסה להניא אותה מהחלטתה, בתואנה כי בקרוב חברון תהיה בידי הערבים והיא לא תוכל לגשת לקבר. אך שרה לא התרגשה מדבריו והמשיכה ללכת. "תנו למשוגעת ללכת", אמר פרס כשראה שאינו יכול לעצור אותה.

לאחר שקברה את בנה אמרה: "הנה נסגר מעגל. אברהם אבינו קבר פה את שרה, והנה אני, שרה, קוברת את אברהם". נחישותה של רעייתו שרה הייתה אחת מהפעולות שסללו את הדרך לחידוש ההתיישבות היהודית בחברון עד עצם היום הזה.

לב ר' ברוך קיים יחסים טובים עם ערביי חברון. הוא דיבר ערבית שוטפת אותה רכש ממחברות של ילד ערבי שנלקחו מבית ערבי בחברון, אותם למד ר' ברוך היטב.

בשנות השבעים אף ישב בתוככי השוק הערבי בעיר, צייר ושוחח עם עוברי אורח. כשחבר ערבי הזמין את ר' ברוך לשתות איתו קפה בי"ז בתמוז, ונענה בסירוב, הערבי השיב בהערכה: "אם אתה צם בגלל זיכרון של אלפי שנים, אנחנו לא נוכל עליכם".

ל כאמון הוא נתקל בקשיים גם בין מתנחלי חברון. בתחילת דרכו שכר מבנה נטוש בסמוך למערת המכפלה והפך אותו לגלריה שלו. כשביקש לפתוח חנות במקום, ספג איומים מצד מוכרים יהודים בחברון שלא אהבו את הרעיון של חנות נוספת במקום. הוא העדיף להימנע מעימות ועבר ליצור את האומנות היחודית שלו, בביתו שבקריית־ארבע.

אופיו היחודי של ר' ברוך בא לידי ביטוי גם בבית הכנסת. הוא לא הסתדר עם בתי הכנסת המקומיים, תקופה ארוכה הוא התפלל לבד, בשדה, עם הילדים, ובהמשך פתח בית כנסת בסלון ביתו.

זה היה מקום שקיבל כל אדם, בלי קשר למראה שלו או לשעה שבה הגיע. קיבלו כל בן אדם כמו שהוא. גם אם מישהו בא בסוף התפילה, הוא זכה לחיבוק ואהבה. ר' ברוך היה מכניס אורחים גדול, ובמשך השנים עברו בביתו אלפי אורחים, שזכו להכנסת אורחים מצד רעייתו שרה שדאגה לאורחים הרבים לכל הצטרותם. רבים סיפרו על החוויה שנשארה איתם שנים מהתפילות המיוחדות בבית הכנסת ועל ההכנסת האורחים המיוחדת.

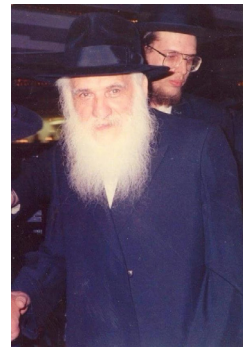

בביתו של ר' ברוך עברו אין ספור יחידים וקבוצות, יהודים ושאינם, ור' ברוך חיבר אותם לאוצרות היהודיים בדרכו, דרך הדימוי, הסמל והצבע. עם קבוצות של גויים הרבה לשוחח על הזיכרון היהודי ותמיד חזר ואמר להם: "מי שיש לו את הזיכרון, יש לו הכול".

לד מידת האמת ומעשי החסד שאפיינו אותו השתלבו ונשזרו באומנות אותה יצר.

אחד מן הסיפורים המעידים על עמידתו האיתנה על דעותיו התרחש כאשר הגיע אדם שביקש לרכוש את אחד מציוריו תמורת 25 אלף דולר, סכום גבוה מאוד באותם הזמנים, אך הייתה לו בקשה קטנה: שר' ברוך יוסיף לציור את דגל ישראל. ר' ברוך סירב לכך, והקונה הלך לו לדרכו. הוא היה נאמן לעצמו וסירב לשנות את הציור, גם במחיר הפסד כספי גדול שהיה יכול לעזור לו מאוד באותם תקופות קשות כלכלית אותם חווה.

לה פעם כשקיבל לידיו סכום גבוה של כסף על כמה מציוריו, היה זה בדיוק לפני בר המצווה של אחד מילדיו ור' ברוך נסע עם רעייתו לירושלים לקנות קצת מתנות לילדים ובגדים לאשתו לכבוד המאורע.

כשהגיע לירושלים נכנס לביתו של חברו הרה"צ ר' אשר פריינד שהיה מגדולי חסידי ברסלב ב'מאה שערים', כשנכנס, ראה נערה יושבת ובוכה בפנינת החדר, לשאלתו את ר' אשר מדוע הנערה בוכה, השיב לו ר' אשר שנערה זו

היא כלה שאין להוריה כסף עבור החתונה.

כשמע זאת ר' ברוך הוציא את כל כספו שהיה מונח בכיסו והביא את הכסף לר' אשר עבור הכנסת כלה.

כשחזר לביתו בקריית ארבע חיכו הילדים למתנות שהובטחו להם, אך הבינו שהכסף שימש למצוות הכנסת כלה.

ל באחד מביקוריו של ר' ברוך במערת המכפלה פגש בר' בנימין זאב חשין שהיה מגדולי חסידי ברסלב בירושלים, אשר ייעץ לו לקרוא תהילים במשך ארבעים יום רצופים על מנת לזכות לגילויים שמימיים. ר' ברוך עשה כעצתו וסיפר כי לאחר ארבעים יום ראה מחזה של שמים נפתחים, וחזיונות שהשפיעו על יצירותיו בעתיד. מאז חווה ר' ברוך חוויות דומות של חזיונות,

ל באחד מן הפעמים בה הגיעו ר' ברוך ורעייתו שרה לרבי (בשנת תנש"א), תכננו לעבור בחלוקת הדולרים המתקיימת ביום ראשון, למרות התור הארוך הם תכננו לעבור ביחד מול פניו הקדושות של הרבי, רעייתו שרה חיכתה לר' ברוך מחוץ לדלת הראשית, בה היו נכנסים אנשים מכובדים ורמי מעלה ללא צורך בתור, לפתע התחיל לרדת גשם ורעייתו שרה הייתה צריכה להיכנס לתוך הלובי של 770 בגלל הגשם השוטף שהחל לרדת, כשעמדה שם בצד ניגשה אליה גב' שטרנברג שהייתה אחראית על הסדר וביקשה ממנה לעבור ולא לחכות בלובי, לרעייתו שרה לא נותרה ברירה והיא עברה ללא ר' ברוך.

לאחר שיצאה מחלוקת הדולרים ראתה את ר' ברוך עומד בחוץ ומחפש אותה, ר' ברוך ביקש ממנה לעבור שוב פעם, רעייתו שרה לא שמחה על הרעיון, שהרי היא כבר עברה וקיבלה דולר.

ר' ברוך עובר עם רעייתו אצל הרבי בחלוקת דולרים

כשהגיעו בפעם השנייה לקבל את הדולר, אמרה רעייתו שרה לרבי שהיא כבר קיבלה דולר מקודם, אך הרבי אמר לה בחיוך רחב: "לא קיבלת ביחד עם בעלך".

לאחר שקיבלו את הדולר התקדמו לכיוון היציאה, אך לפתע נשמע קולו של המזכיר הקורא להם לחזור שוב, כי הרבי קורא להם, כשחזרו חזרה בירך הרבי את ר' ברוך ורעייתו שרה בברכה נדירה ביותר: "שיהיה לכם נחת לדורי דורי דורות!"

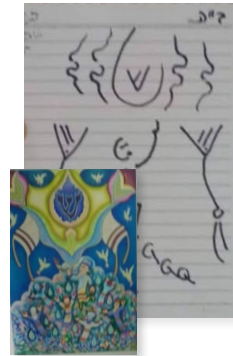
לח הציורים של ר' ברוך מלאים צבעים, סמלים, חיות פנטסטיות, חסידים רוקדים, מנורות מבית המקדש. והכל בצבעים מרהיבים. כשתיאר איך הוא מצליח לצייר בדיוק ובאומנות רבה כל כך, השיב:

"אני מקבל השראה. אני לא חושב על כלום, ברגע שאני נהיה כלי ריק, זה פשוט קורה. בשבת אחת הופיע לי פתאום משפט מהתפילה, "תכלית מעשה שמים וארץ". זה משפט פנטסטי. קוראים את הטקסט ולרגע לא חושבים על משמעותו, כי ממשיכים בשגרת הלשון. אבל כשהתעמקתי בו לרגע, מיד נתפסתי לזה. במוצאי שבת רשמתי את המילים ונתתי למחשבות לרוץ. בלי מדיטציה, חומרים משכרים או ישיבות מנהלים. ואז כשיש קצת זמן אני יושב ומתכנן, מוחק ומצייר, עד שנוצרת יצירה שלמה בעפרון. אחר כך מתחילה מחלוקת בין הצבעים, אלה אומרים ככה ואלה אומרים ככה. זה עובר בתוכי כמו בחסידות - מתחיל בחוכמה, בינה, ואחר כך יורד למידות, ויש יסוד ומלכות. ואז תמיד שואלים אותי 'כמה זמן לוקח לך לצייר?' ויש לי תשובה מוכנה: חצי שעה. ואחר כך עוד חצי שעה. ועוד חצי שעה... עד שזה נגמר".

לט עוד סיפר על הדרך המיוחדת בה היה מצייר: "כשהתעטפתי בטלית בבוקר ואמרתי את הפסוק "עוטה אור כשלמה, נוטה שמים כיריעה" עלה במוחי הציור של הדברים.

כשחשבתי על הדברים נזכרתי במה שכתב לי הרבי באחד מן המכתבים: "ינהג במנהגי יום הולדת, ישב ויתבונן, ובטח שומר הוא את השיעורים הקבועים בחומש תהילים ותניא, ויוסיף בלימוד בהצלחה ובבשורות טובות".

מיד לקחתי את המכתב של הרבי והתבוננתי בו לעומק והבנתי שהרבי רוצה ממני להעמיק את המחשבה גם בענין החת"ת, ומאז קבעתי לי חברותא כל בוקר עם אדמו"ר הזקן ללימוד תניא, עם משה רבינו ללמוד חומש, ועם דוד המלך לקרוא תהלים.

וכל בוקר אני יושב ומתבונן במילים ומרגיש מה אדמו"ר הזקן, משה רבינו, ודוד המלך אומרים לי, ואז אני כותב את ההארות וההערות בשולי הספרים, ומשם הרעיונות והגילויים עוברים

לנייר, ומשם אל הבד, משם לנשמה של מי שיודע ומרגיש.

מ אחד הסמלים שאפיינו כל השנים את ר' ברוך, היה כובע הברט השחור, הפיאות הארוכות והזקן המפואר.

וגם זה קשור לתשובה שקיבל מהרבי, וכך סיפר:

"לפני החתונה שלי אמר לי אחד המשפיעים כי עלי ללבוש סירטוק וכובע. אבי שהיה מחוגי הכיפות הסרוגות, מאד התנגד לכך ולא ידעתי מה לעשות. החלטתי לשאול על כך את הרבי, והרבי בטובו השיב לי: "פשוט שאין עניין כלל לעורר רוגז ועל אחת כמה וכמה מחלוקת בדבר הלבוש בעת החופה והחתונה, ושנואה המחלוקת וכו' וגדול השלום"... (י"ד תמוז תשכ"ב).

כנועים שיח

לקט מיוחד המתעד את היחס האבהי והקירוב
הגדול שקיבל סב החתן ר' ברוך נחשון
בשיחות עם הרבי

י"ב תמוז תשכ"ג

בין השיחות בהתוועדות חג הגאולה י"ב תמוז הכריז כ"ק אדמו"ר שליט"א (בלשון הקודש):

"ברוך בן לאה נחשון שייקה על עצמו שליחות להפיץ חסידות ב-770, ויאמר לחיים על חשבון זה".

ליל שמחת תורה תשכ"ד

ההקפות הסתיימו בשעה 3:55. כשיצא כ"ק אדמו"ר שליט"א את בית הכנסת, עצר ליד ר' ברוך נחשון ומשך פעמיים במגבעתו. ליד חדרו סימן לילדים לשיר.

מוצש"ק י"ד כסלו תשכ"ד

בשעה 22:30 יצא כ"ק אדמו"ר שליט"א מביקור בבית אמו והלך ל-770. בדרכו ניגש ר' ברוך נחשון והחל לשוחח עם כ"ק אדמו"ר שליט"א, בנושא המכתבים אותם רוצה לשלוח לחבריו מהקיבוצים שבאה"ק, כיצד יוכל לכתוב להם. בנוגע לקיבוץ שמיר שאל "איך אוכל לכתוב להם הלא הם ודאי יתקיפו אותי מיחס הדתיים שעושים הפגנות בשבת?". כ"ק אדמו"ר שליט"א ענה: שלא יכתוב בענין שמירת שבת אלא בענין תפילין וקיום המצוות. ובאם יכתבו לו חבריו בענין שבת, עליו לכתוב להם את כל האמת בענין זה, ע"פ מה "שכתבו כאן בעיתונים", ואפילו מה שנכתב בעיתונים זה לא הכל, וזה נכון שנותנים מכות לדתיים. כ"ק אדמו"ר שליט"א התבטא על כך בחריפות "ס'איז געווען א פאגראם" [=ה' זה פוגרום], והדגיש זאת כמה פעמים. ובאם יקבל מהם תשובה, שיכניס את המכתבים אל כ"ק אדמו"ר שליט"א. ר' ברוך נחשון ביקש שכ"ק אדמו"ר שליט"א יראה את המכתבים שכותב, וענה ש"אם כן אני הכותב ולא אתה". לסיום איחל "שבוע טוב" ונכנס לחדרו הק'.

ט"ז תשרי, בדחה"ס תשכ"ה

בהתוועדות-קודש שנערכה בסוכה הורה כ"ק אדמו"ר שליט"א שיעלה ילד קודם בר-מצווה וישיר. עלה ילד והחל לשיר, וכ"ק אדמו"ר שליט"א הי' במצב של שמחה. לפתע הבחין בר' ברוך נחשון שנתלה על קורת העץ של הסוכה מפאת הדוחק במקום. כ"ק אדמו"ר שליט"א נתן בו מבט מיוחד, חייך אליו והורה לו לשיר בחוזק.

אדר"ח מרחשון תשל"ט

ר' ברוך נחשון מחברון נכנס ליחידות שארכה כ-15 דקות. כ"ק אדמו"ר שליט"א אמר לו שיעשה תערוכות מציוריו באמריקה, קנדה, צרפת ודרום אפריקה. אח"כ דיבר איתו אודות חינוך בנו.

הלה שאל מכ"ק אדמו"ר שליט"א שברצונו להקים ישיבת ליובאוויטש בבניין שלו בחברון (קרוב למערת המכפלה), וכ"ק אדמו"ר שליט"א אמר לו שהממשלה עכשיו חלושה וההחלטות אינן ברורות, ובגין מגיע לנ.י., ובזמן האחרון גירשו משם את היהודים שרצו לתקן את בית הכנסת של אברהם אבינו, ולכן אין הזמן גרמא לזה. ר' ברוך נחשון אמר שבבית הכנסת של אאע"ה נכנסו בלי רשות ולכן הוציאו בכח אבל זה בבנין שלו, וכ"ק אדמו"ר שליט"א אמר

שבאם יוציאו בכח זה לא יהי' טוב וכיון שהחזיק את המקום הרבה זמן אז שיהי' סבלן.

הלה אמר לכ"ק אדמו"ר שליט"א שברצונו להראות לו את ציוריו, וכ"ק אדמו"ר שליט"א הורה לו עם מי לדבר שיכניסו את הציורים לבניין הסמוך והוסיף: מכיון שאין לי לחץ של הגבאים, אבוא לבקר שם...

כ"ק אדמו"ר שליט"א שאל מה הוא עושה מחר וענה שעושה תערוכה לשעתיים אל ר' ריסקין וכ"ק אדמו"ר שליט"א אמר לו שהוא הי' כאן וכדאי לנצל את הקשרים איתו.

כ"ק אדמו"ר שליט"א שאל כמה זמן מתכנן להישאר כאן וענה שלא יודע. כ"ק אדמו"ר שליט"א אמר שאם יהיו בעיות יתקשר עם אלבום כשאמר ר' ברוך נחשון ששמע שהלה הוא אדם קשה, אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א: עס לוינט זיך עם ניט... [זזה לא תלוי בו...]

ושישדל ע"י המרכז [נוסח אחר: שיסדר הדברים עם המזכירות].

*

כ"ק אדמו"ר שליט"א נסע לביתו בשעה 12:45. כשהגיע למכונית "הצדיע" לר' ברוך נחשון ולעיתונאי חיים יונק שהיו באותו לילה ביחידות ועמדו מעבר לכביש.

ג' תמוז תשמ"ב

כ"ק אדמו"ר שליט"א הגיע מביתו בשעה 10:10, עצר ליד ר' ברוך נחשון ושאל מה שלום בנו (שנפצע במלחמה בלבנון). ר' ברוך ענה "בסדר" ואמר שהוא נמצא בצידון. כ"ק אדמו"ר שליט"א שאל "ומה עם הבריאות?" וענה "ב"ה טוב".

מוצאי שמח"ת תשד"מ

בחלוקת 'כוס של ברכה' בסיום ההתוועדות העניק כ"ק אדמו"ר שליט"א לר' ברוך נחשון בקבוק משקה באומרו שיערב את המשקה בצבעי הציורים.

ו' טבת תשמ"ח

בחלוקת דולרים לצדקה עבר ר' ברוך נחשון. כ"ק אדמו"ר שליט"א לו נתן דולר נוסף באומרו: "כפליים לתושי".

(דברי משיח תשמ"ח ח"ב ע' 506)

ש"פ שמות, י"ט טבת תשמ"ח

בהתוועדות קודש, לאחר שיחה ב', הורה כ"ק אד"ש לר' ברוך נחשון לומר "לחיים". (שם ע' 575)

כ' טבת תשמ"ח

ר' ברוך נחשון עבר עם כמה מחבריו והציגם לפני כ"ק אדמו"ר שליט"א, וכ"ק אדמו"ר שליט"א אמר לאחד מהם (באנגלית) שיעזור לו.

ר' ברוך נחשון מסר בקבוק יין באומרו שזהו מחברון, וכשהלך - קרא לו כ"ק אדמו"ר שליט"א בחזרה ונתן לו דולר נוסף באומרו (בערך): "היות ו'שונא מתנות יחי", תיקח עוד דולר".

(שם ע' 506)

ש"פ וארא, כ"ו טבת תשמ"ח

בהתוועדות קודש, בחלוקת המשקה שבסיום ההתוועדות, ר' ברוך נחשון היה בין מקבלי המשקה. כ"ק אד"ש חייך אליו ונתן לו את הבקבוק. ר' ברוך אמר, כשהוא מסתכל על כ"ק אד"ש, שעם המשקה הזה נזכה להשלים את הכוונה העליונה בתערוכות. כ"ק אד"ש חייך ואמר לו שיאמר איפה, והוא אמר "במיאמי, ובכל מקום אפשרי", וכ"ק אד"ש חייך (שם ע' 581).

ח' כסלו תשמ"ח

בחלוקת דולרים לצדקה, כאשר עבר ר' ברוך נחשון, הרים כ"ק אד"ש את הדולרים לגובה לפני שנתנם לו. ר' ברוך מסר "כרטיס" קטן (אולי ציור), וכ"ק אד"ש הביט על זה לרגע בהנידו את ראשו הק', והכניסו מתחת למעטפה שנמסרה לו מקודם.

(דברי משיח תשמ"ט ח"ב ע' 426)

ט"ז טבת תשמ"ט

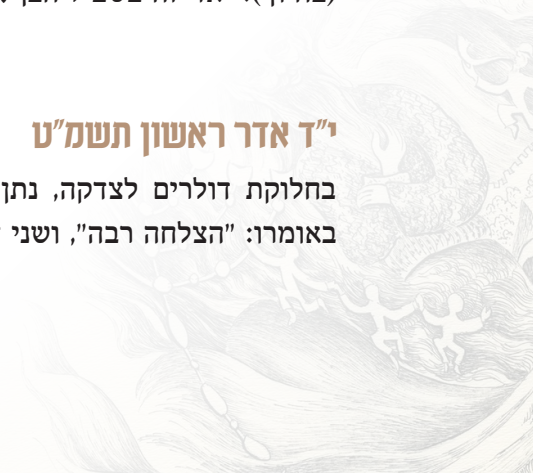
בחלוקת דולרים לצדקה, ר' ברוך נחשון מסר בקבוק יין מחברון, ושאל כ"ק אדמו"ר שליט"א: "זה הבן או שלך? זה עשה הבן או אתה עשית?" ר' ברוך ענה שבנו עשה את זה, וכ"ק אדמו"ר שליט"א נתן לו דולר נוסף באומרו (בחיוך): "אזי זה בשביל הבן".

(דברי משיח תשמ"ט ח"ה (מילואים) ע' 621)

י"ד אדר ראשון תשמ"ט

בחלוקת דולרים לצדקה, נתן כ"ק אדמו"ר שליט"א לר' ברוך נחשון שני דולרים באומרו: "הצלחה רבה", ושני דולרים נוספים באומרו: "בשביל התערוכה".

(דברי משיח תשמ"ט ח"ג ע' 308)

ערב ראש השנה תש"נ

בנו של ר' ברוך נחשון מסר בקבוק יין, וכ"ק אדמו"ר שליט"א הכניסו לחדרו הק'.

(דברי משיח תש"נ ח"א ע' 353)

ג' טבת תש"נ

בחלוקת דולרים לצדקה מסר ר' ברוך נחשון בקבוק יין, וכ"ק אדמו"ר שליט"א נתן לו דולר נוסף באומרו: "זה בשביל הצירים".

(דברי משיח תש"נ ח"ב ע' 304)

עשרה בטבת תש"נ

בחלוקת דולרים לצדקה, נתן כ"ק אדמו"ר שליט"א לר' ברוך נחשון דולר נוסף באומרו: "בשביל כל הצירים" (שם ע' 307).

ט"ז שבט תש"נ

בחלוקת דולרים לצדקה עבר ר' ברוך נחשון עם בנו והראה על בנו שיהי' בר-מצווה ביום חמישי הקרוב. כ"ק אדמו"ר שליט"א נתן לבנו דולר לתת לצדקה ביום חמישי ואמר: "ותגדל להיות חסיד ירא שמים ולמדן". ולאחמ"כ הוסיף בחיוך: "עוד יותר מאביך!". אח"כ פנה אל ר' ברוך ואמר: "כתוב בתורה ש"אין אב מתקנא בבנו"... (שם ע' 348).

כ"ז מרחשון תשנ"ב

בחלוקת דולרים לצדקה, אחד שהתלווה אל ר' ברוך נחשון מסר ציור שצייר. כ"ק אדמו"ר שליט"א אמר לו: "ער מאַכט אַיך אויכעט פליען אין דער לופטן?...?" [=הוא גורם גם לך לעוף באוויר?], ונתן לר' ברוך נחשון דולר נוסף באומרו: "בשביל התמונה, בשורות טובות, הצלחה רבה", ודולר שלישי באומרו: "בשביל הבן, קיבלתי ממנו כמה מכתבים; רוב נחת חסידותי". (דברי משיח תשנ"ב ח"א [הוצאה שני] ע' 482)

יו"ד כסלו תשנ"ב

בחלוקת דולרים לצדקה, עבר הנגיד ר' מאיר שי' יונגרייז (חבר ב"קרן לפיתוח - מחנה ישראל") יחד עם ר' ברוך נחשון, ואמר שכ"ק אדמו"ר שליט"א אמר פעם (ו' כסלו תשל"ט) לר' ברוך נחשון שימכור את הציורים שלו לאנשים בריאים, וקניתי תמונה עבור הרבי שיהי' בריא וכו'.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: "אמן, בשורות טובות. זה בשבילי?".

ר' מאיר יונגרייז: כן, זה אני מביא לרבי.

כ"ק אדמו"ר שליט"א (בחיוך): "שילמת לו?".

ר' מאיר יונגרייז: אני אשלם אי"ה.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: "בשורות טובות", ונתן דולר נוסף לר' ברוך נחשון באומרו: "ברכה והצלחה".

ר' מאיר יונגרייז הראה לכ"ק אדמו"ר שליט"א ציור נוסף ("סולם יעקב") ואמר: קניתי גם תמונה לעצמי כדי שגם אנחנו נהי' בריאים.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: "שיהי' בהצלחה רבה".

(דברי משיח תשנ"ב ח"ב ע' 313).

ח' טבת תשנ"ב

כ"ק אדמו"ר שליט"א נתן לר' ברוך נחשון דולר נוסף באומרו (בחיוך): "בשביל הציורים". (שם ע' 324)

ז' שבט תשנ"ב

כ"ק אדמו"ר שליט"א נתן לר' ברוך נחשון דולר נוסף באומרו: "בשביל הציור הבא".
(שם ע' 340)

ליל י' שבט תשנ"ב

כ"ק אדמו"ר שליט"א חילק לכאו"א - קונטרס מאמרים תרפ"ב. כשעבר ר' ברוך נחשון, חייד אליו כ"ק אדמו"ר שליט"א.

ט"ו שבט תשנ"ב

בסיום השיחה שאחרי מעריב, חילק כ"ק אדמו"ר שליט"א לכאו"א שלשה שטרות. כשעבר ר' ברוך נחשון, חייד אליו כ"ק אדמו"ר שליט"א.

כ"א שבט תשנ"ב

כ"ק אדמו"ר שליט"א נתן לר' ברוך נחשון דולר נוסף באומרו: "בשביל הציורים החדשים" (דברי משיח תשנ"ב ח"ג ע' 156).

כ"ב שבט תשנ"ב

לחלק מהעוברים נתן כ"ק אדמו"ר שליט"א שני דולרים נוספים. לר' ברוך נחשון אמר: "בשביל הציורים" (שם ע' 207).

כ"ח שבט תשנ"ב

כ"ק אדמו"ר שליט"א נתן לר' ברוך נחשון דולר נוסף באומרו: "בשביל הציורים, הצלחה רבה" [ברשימה אחרת: "ברכה והצלחה בציורים"].

(שם ע' 169)

ו' אדר ראשון תשנ"ב

לאחר שיחת קודש שנאמרה בסיום תפילת מעריב, חילק כ"ק אדמו"ר שליט"א לכאו"א מהנוכחים שתי שטרות דולר לצדקה. כשעבר ר' ברוך נחשון, חייד אליו כ"ק אדמו"ר שליט"א. ■

הוספה

צילומי מכתבי הרבי לר' ברוך נחשון

פרסום ראשון

נחשון =

MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 אסטמן פארקווי
ברוקלין, נ. י.

בי"ה, כ" טבת תשי"ה
ברוקלין

האברך ברוך שי'

שלום וברכה!

במענה למכתבו מי"א טבת, בו כותב אודות מצב נפשו וראשי פרקים מאשר עבר עליי, והאפשרי לה בנוגע לסדר חיו בעתיד הקרוב.

והנה במ"ש אודות מצב רוחו, אף שמונתה החרשמותו מהשינוים שרואה בעצמו, אבל אין הוא יוצא מן הכלל בזה, כי הופעה רגילה היא בכלל, ובפרט בתוככי הנוער, ובגיל של תקופת המעבר מילדות לגדלות, ועצם היליעה שחופעה האמורה רגילה היא אצל כו"כ, מוסיפה בעזר להלחם נגד הירידה, שהרי לא רק שאפשרי הנצחון בזה, אלא שכבר בדוק ומנוסה, אצל רבים ורבים שעברו מצב רוח כהאמור, ובלצונם החזק למעט הירידות ועד כלי-הצליחו, וגם למעלה מן המשוער מראש, וכשיחבונן בהביאורים שבזה הנמצאים בספר התניא, בודאי שחקל עליה המלחמה האמורה ופשיטא שלא יהי' כל מקום לנמיכת רוח פשוט או לנחיתות רוח, כפי שקורא לזה במכתבו, וכיו"ב.

כן במ"ש שכשמכיר אנשים מקרוב יותר ונוכח אשר אין תוכם כבדים או אשר אינם צדיקים גמורים וכו' - מביא זה אותו לידי אכזבה וכו' - ע"פ האמור לעיל, גם בזה מובן שאין כאן מקום לאכזבה, כלל. כיון, שבטבע-חלק מסוים של מין האדם הם בבחי' עולה ויורד, וכמו שביאר בתניא שזהו הענין רלאום מלאום יאמץ, ובכל זה, הרי חלק הטוב שבאדם נצחי הוא (שהרי עי"ז מתקשרים במקור הטוב ועצם הטוב, הוא הקב"ה הנצחי ואין סופי) משאיכ תרע הוא תולף ועובר, אלא שעל האדם לנצל כל האפשריות והיכולת שניתן לו להקדים את הנצחון, להמעיט פעולות הבלתי רצויות ולהגדיל חלק הטוב הלוך והוסיף הלוך וגדול, ואין הדבר תלוי אלא בעצמו, וכפתגם הי"ל יגעת ולא מצאת-אל האמיץ.

במ"ש אודות התכנית שלו בעתיד, מובן וגם פשוט, שמוכרח הדבר שילמוד בישיבה עוד איזה שנים, ובמשך שנים האלו, יהי' משך זמן שיקדיש כל זמנו ללימודי קדש בלבד, מבלי כל הערובות, ובודאי ליותר לברא, שטועים אלו האומרים שהזמן שמקדישים ללימודי קדש אין לו שיכוח להסתדרות בחיים, ואדרבה-אחד התנאים להסתדרות טובה הוא בריאות הנפש ומנותח הנפש, ובתקופתנו זו אי אפשר הדבר כי"א עיי' יסוד ובפיס חזק תחת רגלי האדם, הם יסודי התורה והמצוה הניתנים מבורא העולם ומנהיגו

ויהי' רצון אשר לא לבד חיו הוא יכוון למטרה האמורה, אלא שישפיע גם על חביריו, וסביבתו בכלל, בכגון דא, וזכות הרבים מסייעו.

בברכה

בשם כעק אדמו"ר שליט"א
M. S. Schneerson
מזכ"ה

מסמך
ראשון

נחשון-חיפה

MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch

770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.

HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן

ליובאוויטש

770 איסטערן פארקווי

ברוקלין, נ. י.

ב"ה, ה' מנ"א חשי"ט
ברוקלין

האכרך כרוך שי'

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלה מכתבו מה' מנ"א, בו כותב ראשי פרקים מאשר עבר עליו לאחרונה, וחקותי חזקה אשר בכל מקום שנמצא, אינו מסיח דעתו ה"ג-מתפקיד כאו"א מכני ישראל, כדבר משנה, אני נבראתי לשמש את קוני, וכמבואר בכ"מ שעבודה זו-היא אורה היים יום יומי בדרך החורה והמצוה, שבזה כלל גדול, מיוסד על ואהבת לרעך כמוך, להשפיע על אנשי סביבתו, שגם הם יתנהגו באופן האמור. וכבר הבטיחו חז"ל דברים היוצאים מן הלכ נכונים אל הלכ של השומע, ובפרט, ועיקר הוא, אשר כעצם כל אחד מכני ישראל לכו ער הוא להקב"ה לתורתו ולמצותיו, אלא שאצל חלק מהם פנימיות לבכו מכוסה בשכבה של עפר טיט וכו', וכשמי שהוא מסייע להסיר השכבה ההעלם והסתר, גם זה הצריך לסיוע, מסייע מפנימיות לבכו, אם בידיעתו או בלא כלידיעתו, וכמוכונ ג"כ מהמבואר בארוכה בספר הנניא קדישא, כענין האהבה מסותרת שכלב כל ישראל אשר ירושה היא לנו מאבותינו, ועתה בפרט-הזמן, שאין לחכות כפעולות כהנוגע להזולת עד שיגיע המשתדל הוא לשלימות שלו, כי אם צריכים הענינים להעשות ככה אחת, ואדרבה-כל סוג פעולה מסייע להצלחת סוג השני, וכנראה גם כמותו, וכיון שחי יתה היים המיוסדים על משמעת וקבלת עול, כודאי שעושה ק"ו כנפשו; ומה כהנוגע לפקודות כשר ודם כך, עאכ"כ לפקודתו של יוצר האדם הוא ממה"מ הקב"ה.

כמ"ש אודות אביו שי' האם יהליף המקצוע שלו = ככללהנהגתו בכגון דא היא, שלא לעזוב ענין של פרנסה עד שתהי' השערה מבוססת בהתקצוץ בו רוצים להתעסק-פרנסתו מצוי' ע"פ השערה קרובה לודאי.

בעת רצון יזכירוהו על הציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נכג"מ זי"ע מתאים להוכן כחבו, ויהי רצון שיכשר טוב בכל הנ"ל, ובוזה כמוכונ גם כענין הפצתהמעניות, אשר עי"ז מקרבים היעוד שביין מצרים אלו נזכה בעגלא דידן שיהפכו לשרון ולשמחה ולנחלה בלי מצרים.

בברכה לבשו"ט

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

מזכ"ל

שידוך עם כזו שיחסה לחומ"צ אצלנו, כדבעי - מובן שקשור עם הסתבחות רבות, ושלא תמיד אפשר להעריכן מראש.

נהשון-לוד

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ. י.

בי"ה, כא' תמוז תשכ"א
ברוקלין

האברך ברוך שי

שלום וברכה!

לאחרי הפסק ארוך נתקבל מכתבו מטעם תמוז,

ובעת רצון יזכירנוהו על הציון הקי' של כ"ק מו"ח
אדמו"ר זצוקלה"ה נבגי"מ זי"ע, למילוי משאלות לבבו לטובה, ויהי
רצון שיבשר טוב בכל הענינים אודותם כותב.

ולשאלתי, אף שמעיקרא תמוה המקום לספק, בכל זה באתי
במענה עליהם, והוא:

אשר פסק דין ברור הוא ופשוט גם בשכל הבריא, שצריך
להיות לימוד תורהנו הקי' נגלה וחסידות במסירה ונתינה ובסקירה
כפשוטה, כן צריכה להיות עבודת החפלה, כמבואר בארוכה מכתב רבתינו
נשיאנו בכמה מקומות וזהם בקונטרס עץ החיים, ואין בזה כל סתירה
לקיום הציוני דוחה לרעך כמון, שהאבה צריכה להתבטא לא רק בענינים
גשמיים המובאים בחז"ל אלא שצ"ל עדין ועיקר גי"כ בעזר בענינים
רוחניים המביאים לחי העולם הבא וגם לחי עולם הזה, ז.א. השפעה בענינים
יהדות לימוד התורה וקיום מצוותי, וכנ"ל חמי' גדולה על השאלה
בענינים פשוטים כאלה.

ויהי רצון שימשש דוגמא חי' בלימוד ובקנהגה בכלל
פפ"ק לאברך שוקד בתורת ה', אשר כל דרכי' דרכי נועם וכל נתיבותי'
שלום, והלימוד כציוני חז"ל מביא לידי מעשה, הנהגה באופן המתאים,
... וממנו יראו וכן יעשו.

לפלא קצת שאינו מזכיר מההתעוררות רחג הגאולה יב'
ויג' תפוז, ויהי רצון שיקח מההתעוררות על כל השנה כולה, מתאים
לרצון וחקות בעל השמחה הוא כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא ישראל.

בברכה לבשו"מ

בשם כ"ק אדמו"ר שלי"ם א'

מ.מ.ש. מו"ח
מזכיר

אורה ונאור אנשך תהנה חמי. מ.מ.ש.מ. קדשא תופס איהו. כלשו ואקתי חקקא חכמה, וקונוה לשויל
לשכח משאן, כפס פתח לא על עבודה זרה אלא על תפן מצבת זללו על ונספ"ג. אף משויה לנהגתו של תוסף ופלוני
כך אמנם פטא וכוונן הנהגה כפ"ד המלפני קולו, בריה של אלה חיה קולמו.

פרסום
ראשון

נחשון-חיפה

MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסמערן פארקוויי
ברוקלין, נ. י.

ב"ה, יו"ד תמוז תשכ"ב
ברוקלין

האברך ברוך שי

שלום וברכה!

במענה למכתבו מו" תמוז ה'תשכ"ב.

בעת רצון יזכירוהו על הציון הק' של כ"ק
מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע למילוי משאלות
לבבו לטובה בכל הענינים אודותם כותב.

והקל הימים ימי סגולה, בסמיכות להג הגאולה
יב' ויג' תמוז, גאולת כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא ישראל, אשר
על הציון הק' שלו יזכר.

בברכה לבשו"ט

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

פשוט שאין זה ענין כלל לעורר רוגז (ועל אחת
כו"כ-מחלוקת) ברבר הלבוש בעת החופה והחחונה, ושנואה
המחלוקת כו' וגדול השלום.

כפי שמחאר הדחק בנוגע להוצאת החחונה וכיו"ב
- אינה מובנת הסברא ע"ד ביקור בארצה"ב וקנדא.

הפ' שבמכתבו יקראו בעת רצון על הציון הק'
של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע.

פרסום
ראשון

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ. י.

ב"ה, כ"ד ניסן ה'תשכ"ג
ברוקלין, נ. י.

האברך וו"ח אי"א
מו"ה ברוך שי

שלום וברכה:

קבלתי מכתבו מחול המועד פסח.

והנה בשים לב לרובי ההוצאות הקשורות בנסיעה כזו ובזבוז כוחות
וכו' ולאורך האפשרויות הרבות לעשות במקומם בהפאת התורה והיזוק
היהדות, [ובפרט בימי הקיץ, שהישיבה מתפזרת ואין שיעורים קבועים] ^{בב}
ושעת כושר היא לעשות ולפעול הרבה, לדעהי לא נכון לחשוב על דבר
נסיעה לכאן.

אף על פי כן, כיון שביקש פעם ושתיים לשלוח לו אפידייויט,
צויהי לשלוח לו האפידייויט, אבל דעהי, כנ"ל, שטוב יותר לנצל
הכסף והזמן וכו' על אחר.

בברכה ושלום
מנחם מענדל שניאורסאהן

".. שרוב .. הזמן .. מתפזרת .. כ"כ .. ומצו"פ [ומצורף]
פה] עם העתקה .. לבשו"ט בפרט ובכלל"

כ"ד ניסן תשכ"ג

פרסום
ראשון

MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ.י.

ב"ה, י"א שבט ה'תשכ"ו
ברוקלין, נ.י.

הו"ח אי"א נו"נ כו'
מו"ה ברוך שי'

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מיום ההילולא.

ויהי רצון שיבשר טוב בחוכנו.

והרי באנו זה עתה מיום העשירי בשבט, יום הסתלקות הילולא של
כ"ט מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, אשר על הציון הק' שלו
יזכירוהו.

והרי, בלשון בעל ההילולא: גבורי ישראל, מגיני ארץ, גם
בהשיבם נפשם אל חיק אביהם שבשמים, אשר לו משלימים נפשותם (מד"ר
בראשית פ"ק בתחלתה) הנה לא זה בלבד שלא יפרדו מעל צאן מרעיתם,
הנה עוד מתרפסים להדום כסא מרום, להתיצב לפני הוד א-ל רם ונשא,
להגן על עם ישורון (ע' מד"ר בראשית פמ"ד, ה') לדרוש רחמי וחסדי
האב על בנו, עמו ונחלתו.

דבא הילולא דאדמו"ר ה'תשכ"ו
אצט נסעו אצטן?

בברכה אצטא על אצטא אצטא דאצטא

בלשון בעל ההילולא: במכתבו ליום היאצ"ט הראשון של כ"ק אביו
אדמו"ר נ"ע (נדפס בס' חכמי ישראל - ניו יארק, חרפ"ד - לג, א).
גבורי ישראל, מגיני ארץ. להגן: השייכות דגבור, מגן ולהגן כו'
- עיין שהש"ר עה"פ אלף המגן. שלטי הגבורים ובאור התורה להצמח
צדק (שהשנה שנת המאה להסתלקות הילולא שלו) פ' לך ד"ה שכרך
הרבה מאד. לא זה בלבד: להעיר מסוטה (יג, סע"ב): לא מת משה.
מה להלן...אף כאן. ובדח"ב קעד, סע"א. ישורון: ראה ב"ר וישלח
רפע"ז: ישורון נאים ומשובחים. לקו"ת נצבים (מה, רע"א). אוה"ת
להצ"פ פ' ברכה (ע' א' תחנן ואילך) בארוכה ושל"נ. ושם (ע' א'
תתע): ישורון כולל יעקב וישראל יחד כו' שעשועי המלך בעצמותו
כו' שירה כו' שירו כו' בנו"ן פשוטה כו' מכתר הכללי עד בחי'
המלכות. ולהעיר אשר תרגומו (דברים לג, ה) באונקלוס - "ישראל",
בירוש' - "בית יעקב".

"בכמה התועדיות השותף מעת נסעו מכאן? .. לקבלת
עול ומתוך שמחה דוקא"

י"א שבט תשכ"ו

פרסום
ראשון

REBBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ. י.

ב"ה, י"א ניסן ה'תשכ"ז
ברוקלין, נ. י.

הו"ח אי"א נו"נ כו'
מו"ה ברוך שי'

שלום וברכה!
מאשר הנני קבלת מכתבו מה' ניסן.
לקראת חג המצות, זמן חירותנו, הבא
עלינו ועל כל ישראל לטובה, הנני בזה להביע
ברכתי להג כשר ושמח ולחירות אמתית, חירות
מדאגות בגשם ומדאגות ברוח - מכל דבר המעכב
עבודת ה' בשמחה ובטוב לבב.
ולהמשיך מחירות ושמחה זו בימי כל השנה
כולה.

ובפרט שעבודת השם, כמצווה עלינו בתורתנו
תורת חיים, הרי היא בכל עניני האדם ובמשך כל
היום וכל הלילה, וכמו שנאמר בכל דרכיך דעהו.

זכרה! אלהיך אלהיך אלוהיך אלוהיך

והפצחה (יגעתו) עליה
ובברכת החג

"בברכה לשאיפה לחיים מסודרים שאז תקויים ההבטחה
"יגעתו" מצאת"

י"א ניסן תשכ"ז

פרסום
ראשון

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקווי
ברוקלין, נ. י.

ב"ה, ימי חנוכה ה'תשכ"ז
ברוקלין, נ. י.

הו"ח אי"א נו"נ כו'
מו"ה ברוך שי'

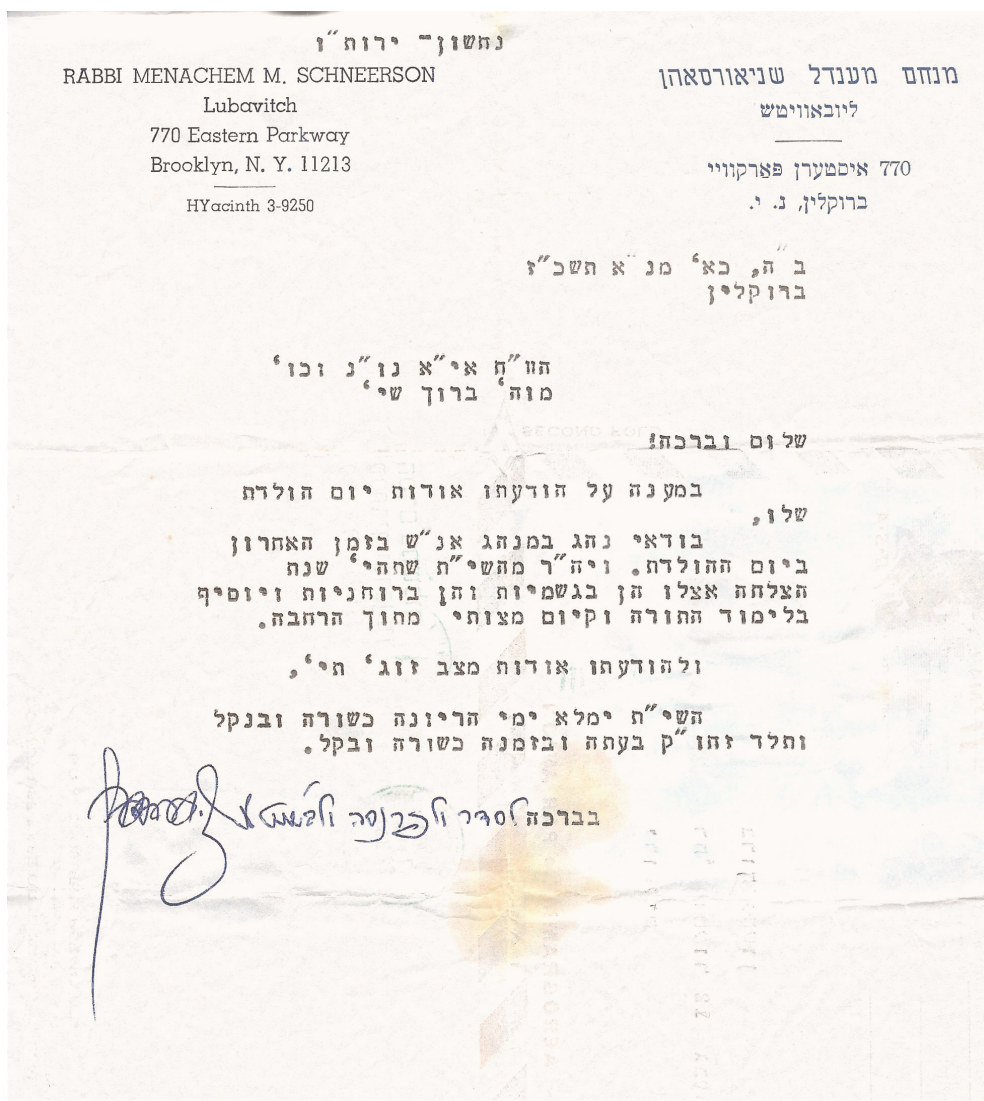
שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מיום כ"ה מ"ח (ה'תש"ז).
ויהי רצון שיבשר טוב בתוכננו,
והרי הימים, ימים זכאיין, ימי חנוכה,
זמן נסים וישועות בגשמיות וברוחניות,
ימים טובים בהלל והודאה.

בברכה להסתברות (ג' אדר א' תש"ז)
גור, יב"א (א"א) אברהם צירוף
פרידמן

"והקודמי... להסתדרות (גם משרש ולשון - סדר,
כפשוטו) טובה בקרוב"

ימי החנוכה תשכ"ז

"לסדר ולפרנסה ולבשו"ט"

כ"א מנ"א תשכ"ז

פצפצ- נחשון - ירות"ו

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON

Lubavitch

770 Eastern Parkway

Brooklyn, N. Y. 11213

HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן

ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי

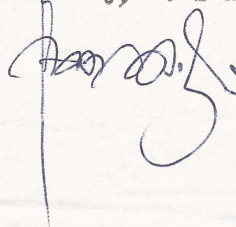
ברוקלין, נ. י.

ב"ה, יד' השרי תשכ"ז
ברוקליןהו"ח אי"א נו"נ וכו'
מוה' ברוך שי'

שלום וברכה!

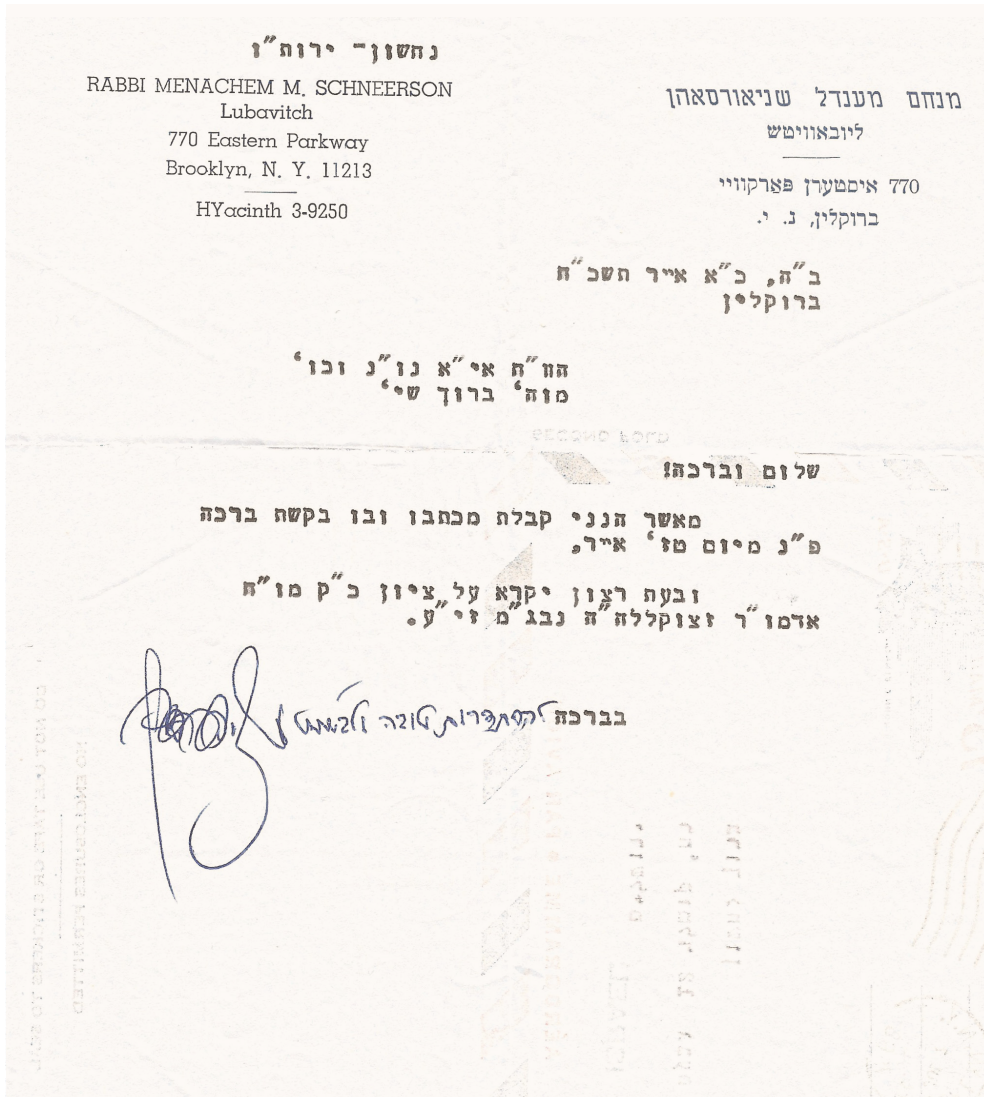
במענה על תודעתו אורות מצב זוג'
תי',
אכפול ברכתי שהשי"ת ימלא ימי
הריונה כשורה ובנקל ותלד זהו"ק בעתה ובזמנה
כשורה ובקל.

תפ"נ יקרא בעת רצון על ציון כ"ק
מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע.

בברכת ה' אהרן בן יצחק

בנוגע לדירה בעיר העתיקה - תלוי בתנאי
הדיר שם (למשפחה הכוללת ילדים קטנים), הריחוק
ממקום לימוד הילדים, מקום עבודתו וכו' וכו' -
ויברר פ"ז אצל ידידים בסביבתו (שיש להם חוש בהיים
מסודרים בפועל).

"להסתדרות טובה ולכשו"ט"

כ"א אייר תשכ"ח

ENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
70 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מוחט מענדל שניאורטאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקווי
ברוקלין, נ. י.

ב"ה, ימי הגאולה, יב"ג תמוז, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ.י.

הו"ח אי"א נו"נ כו'
מו"ה ברוך שי'
אש"ת

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלה מכתבו מיום ב' תמוז והקודמיו.

ובעמדנו בימי גאולה כ"ק מו"ח אדמו"ר ממאמרו על הפצת היהדות
החורה (הנגלה והחסידות) ומצותי, הפצה מהוך מסירת נפש ומבלי התחשב
עם כל מונע ומעכב ומנגד,

אשר גאולתו או הייתה, כדברי בעל הגאולה, גם גאולה, כל מחבבי
חורתנו הק', שומרי מצוה, וגם את אשר בשם ישראל יכונה, כי כל איש
ישראל (מבלי התחשב עם מצבו הפרטי בשמירתו וקיום המצוה) לבו תמים
עם ד' וחורתו,

יהי רצון אשר זכרון הגאולה ופרשת המאמר וסיבתו אשר קדמו לה -
יעוררו את כל אחד ואחד לפעולות גדולות (בכמות ובאיכות) בהפצת היהדות
לכל פרטי, מבלי התחשב עם הקושיים וההגבלות שמבית ומבתוך - כחוראת
פרשת השבוע כלביא וכארי - ועד כדי מסירת נפש (מסירת הרצון) בעבודה
זו.

וכחבטתה זו"ל תבא למחר (פועל יוצא - היינו גם למחר אמרים) מסייעין
לו הרבה ממפעלה - יהי ה' אלקינו עמו וישראל (כפלל גם את אשר בשם ישראל
- רק - יכונה, כנ"ל) עושה חיל.

עדי אשר יקום מקרא כפשוטו וקם שבת מישראל (זה מלך המשיח) וקרר
כל בני שה (ומשלו מים עדיים) וישראל עושה חיל.

??כרכה אצל יתכן חנה אורי' ופיה...
ו בברכה תג הגאולה

ימי הגאולה: פרשת המאמר (בהלקו) ראה לקו"ד ליקום לר"ל (לקו"ד ה"ד).
מאמרי דא"ת דימי הגאולה - בקונטרס יד (ס' קונטרסים ה"א). בדברי בעל
הגאולה: במכתבו לחגיגה ימים אלו בפעם הא' (נדפס בס' המאמרים הש"ח ע'
רסג). וראה ג"כ ס' המאמרים השי"א ע' רפז. בלבאי וכארי: ראה רש"י בלק
(כג, כד) ובהנהומא. ועפ"ז חומתק דרו"ל בברכות יב, סע"ב. מסירת נפש:
תמצו: הו"א לו, ב' וכתבטת חז"ל: יומא ספ"ג. נה' בר"ה ה' לי בעוזר'
(דיום הגאולה - יב' תמוז הרפ"ז). יהי ה' כולל גם כו': ראה ג"כ רש"י
בלק (כג, כא) ובלקו"ח בלק (עב, א) עמו דישראל. וקם שבת: רמב"ם
הל' מלכים רפ"א. וראה ג"כ רמב"ן כאן. ומשלו: ימים: זכרי' ט, י.

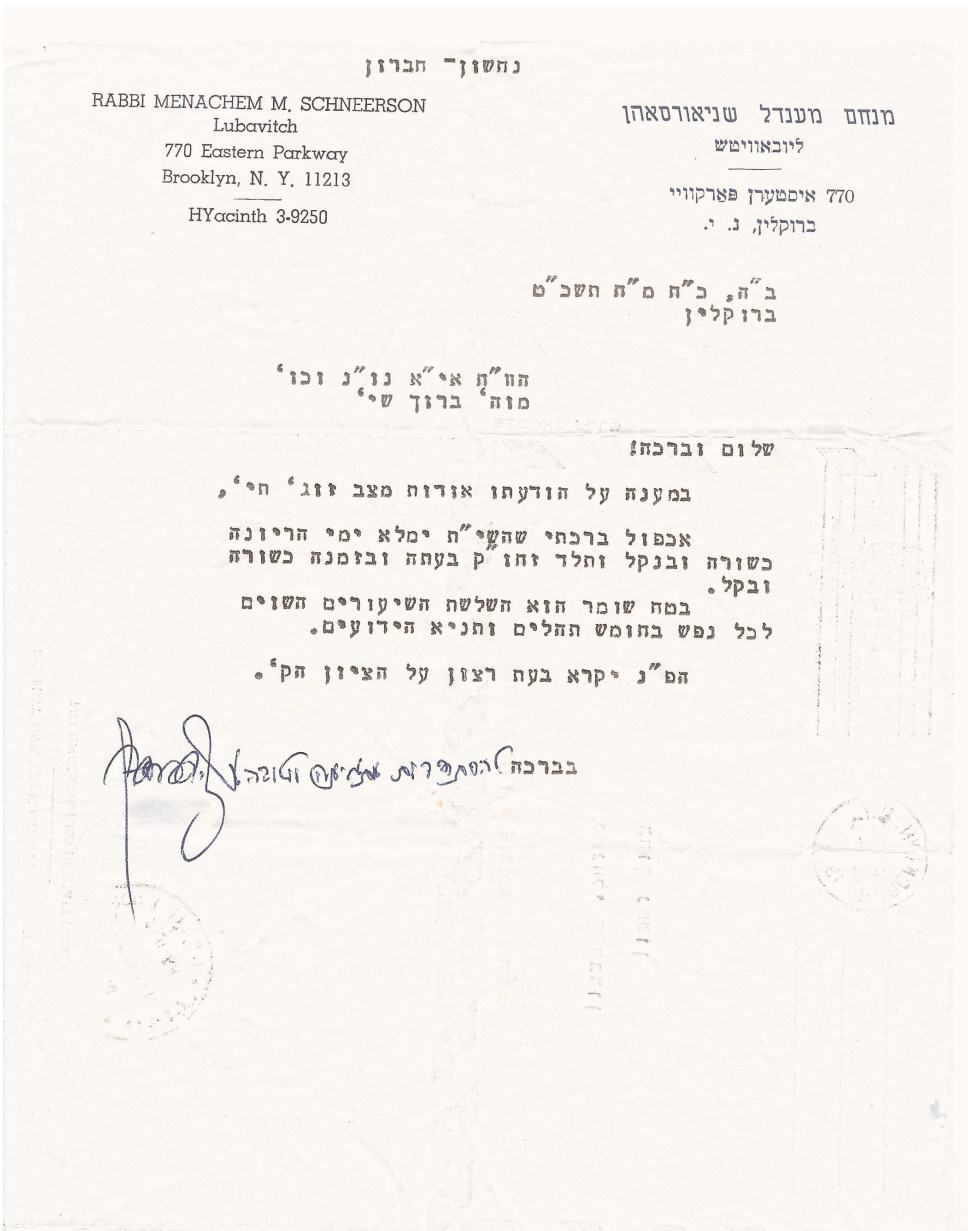
נ.ב. מסיבה נתעכב המשלוח וז"ע נתקבל מכתבו מי"ח תמוז וצ"ע בתקן דל.

"בברכה לגדל בתם חנה אורי' תי' וכיו"ח שוי' לתחומע"ט
[לחופה לתורה ומנעשים טובים].. אזכירם על הציון הק"

ימי הגאולה י"ב י"ג תמוז תשכ"ח

נהשון - חברון

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn, N. Y. 11213
HYacinth 3-9250

מונחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש
770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ. י.

ב"ה, כ"ח מ"ח תשכ"ט
ברוקלין

הח"ת אי"א נו"נ זכו'
מוה' ברוך ש"י

שלום וברכה!

במענה על הודעתו אודות מצב זוג' חי',
אכפול ברכתי שהש"ח ימלא ימי הריונה
כשורה ובנקל והלד זהו ק בעהה ובזמנה כשורה
ובקל.
במה שומר הוא השלשה השיעורים השונים
לכל נפש בחומש תהלים זהניא הידועים.
הפ"נ יקרא בעה רצון על הציון הק'.

בברכה (הסתפרות מצוינות ואורה) י. ש. פ.

"להסתדרות מתאימה וטובה"

כ"ח מ"ח תשכ"ט

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn, N. Y. 11213
493-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסמערן פארקוויי
ברוקלין, נ. י.

ב"ה, בין פורים קטן לפורים גדול,
ה'תשל"ו. ברוקלין, נ. י.

הו"ח אי"א נו"נ כו'
מו"ה ברוך שי'

שלום וברכה!

והמצו"ב א"א ח"ק י"א וית' ה"ל"ג וכו'
מכ" (נתקבלו, ויהי רצון שיבשר טוב בתוככם,

ובפרט שנמצאים אנו כעת בימי חודש אדר - ובשנה זו, שנת עיבור,
הרי שני חדשי אדר - שמרבים בהם בשמחה, ושנקודתם, בלשון המגילה, "ליהודים
היתה אורה ושמחה וששון ויקר". וידוע פירוש רבותינו ז"ל, נוסף על פשוטו
של מקרא: "אורה - זו תורה כו' ויקר - אלו תפלין", שהוקשה כל התורה
(ומצותי') לתפלין.

ושני הפירושים עולים בד בבד, כי התורה ומצותי', נוסף על העיקר
שהם ציווי השי"ת, הרי הם גם כן הצנורות והכלים לקבלת ברכות ה' בגשמיות
וברוחניות גם יחד.

ומובן שנכלל בהאמור קיום מצוה ואהבת לרעך כמוך, כלל גדול בתורה
- הזכות והחובה על כל או"א להיטיב לזולתם בטוב האמתי על ידי הפצת התורה
ומצותי' ככל אשר ידם מגעת.

בברכה לימי פורים שמחים ומוצלחים
ולבשורות טובות בכל האמור

"ת"ח ת"ח על תמונות הטנק וכו'"

בין פורים קטן לפורים גדול תשל"ז

לזכות
כבוד קדושת
אדוננו מורנו ורבינו
יהי רצון שיראה הרבה נחת משלוחיו,
תלמידיו וחסידיו, ויוליכנו
לגאולה האמיתית והשלימה
תיכף ומיד ממ"ש

לעילוי נשמת
הרה"ח ברוך רפאל בן הרב מנחם
נחשון
שיזכה לעליה הכי גדולה - ירידה בגוף גשמי
בגאולה האמיתית והשלימה
תיכף ומיד ממש

לזכות

החתן הרה"ת לוי שי'

והכלה מרת חוה פרומט תי'

קרלנשטיין

יהי רצון שיבנו ביתם בית נאמן בישראל

- בית חב"ד -

לנחת רוח המשלח על יסודי התורה והמצוה

- "כפי שהם מוארים במאור שבתורה זוהי

תורת החסידות"

"נישואין דכאו"א מישראל (גם איש
פרטי) הו"ע הקשור עם הנישואין דכנסת
ישראל והקב"ה בימות המשיח, שלכן
מסיימים וחותמים השבע ברכות דני-
שואין בעניין הגאולה: "מהרה וכו' ישמע
בהרי יהודה ובחוצות ירושלים גו"

(משיחות ש"פ תצא ה'תנש"א)

". . וכל פעולה טובה, ובפרט חתונה אצל
יהודים, מוסיפה (וגם ממהרת ומזרזת)
בשלימות של הנישואין דהקב"ה וישראל
(שתהי' בגאולה האמיתית והשלימה
בקרב ממש) תהי' באופן עוד יותר נעלה
מכפי שזהו מצד המעשים טובים שעד
עתה "

(שיחת הרבי לחתנים וכלות כ"ב כסלו תשמ"ג)